

Projekt

z dnia 20 czerwca 2024 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY GMINY PSZCZEW**

z dnia 2024 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób
Doznających Przemocy Domowej w Gminie Pszczew na lata 2024-2031**

Na podstawie art. 18 ust. 1, ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 609, 721) oraz § 19 ust. 1 uchwały Nr X.61.2019 Rady Gminy Pszczew z dnia 16 maja 2019 r. w sprawie Statutu Gminy Pszczew (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego z 2019 r. poz. 1512) w zw. z art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 424) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Pszczew na lata 2024-2031, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Pszczew.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Pszczew

Konrad Kiona

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Pszczew na lata 2024 - 2031

Pszczew 2024

Spis treści

WSTĘP.....	3
------------	---

I METODYKA I PROCES TWORZENIA PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ	4
II REGULACJE PRAWNE	5
2.1. Podstawy prawne programu	5
2.2. Terminologia, definicje Przemocy Domowej.....	6
III CHARAKTERYSTYKA GMINY PSZCZEW	12
3.1. Położenie Gminy.....	12
3.2. Walory przyrodniczo-krajobrazowe	13
3.3. Sytuacja demograficzna.....	14
3.4. Rodzina Pszczewska w systemie pomocy społecznej.....	17
3.5. Kultura	18
3.5.1. Obiekty zabytkowe	18
3.5.2. Instytucje kulturalne.....	19
3.6. Edukacja.....	20
3.7. Sektor pozarządowy	21
3.8. Instytucje wsparcia i służby pomocowe	24
3.8.1. Posterunek Policji w Pszczewie	24
3.8.2. Ośrodek Pomocy Społecznej w Pszczewie.....	25
3.8.3. Punkt Informacyjno-Konsultacyjny dla Osób Dotkniętych Przemocą	25
3.8.3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pszczewie	25
3.8.4. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Międzyrzeczu	26
3.8.5. Samodzielny Publiczny Szpital dla Nerwowo i Psychicznie chorych w Międzyrzeczu	26
3.8.6. Powiatowa Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Międzyrzeczu	26
3.8.7. Sąd Rejonowy w Międzyrzeczu	26
4.6. Problemy uzależnień i przemocy w rodzinie	30
V WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „GŁÓWNE PROBLEMY SPOŁECZNE”	34
VI ANALIZA SWOT	46
VII CELE PROGRAMU	49
7.1 Cel strategiczny programu	49
7.2. Cele Szczegółowe, obszary, kierunki i działania programu	49
7.3. ŚRODKI FINANSOWE NA REALIZACJĘ PROGRAMU.....	60
7.4. MONITOROWANIE DZIAŁAŃ PROGRAMU.....	60
XIII PODSUMOWANIE	61
Spis tabel:	62
Spis wykresów:	63
	1

WSTĘP

Przemoc domowa jest niebezpiecznym zjawiskiem o charakterze społecznym, psychologicznym, fizycznym i kryminogennym. Przez lata akceptowana, uważana za jedno z narzędzi wychowawczych czy budujących relację w rodzinie, dziś uznana za przestępstwo i powszechnie potępiana. Przemoc domowa jest również głośnym tematem medialnym i to właśnie często dzięki informacjom w prasie, Internecie czy tv społeczeństwo ma okazję poznać ciemną stronę polskich rodzin. Powszechne oburzenie i postawa potępiająca przemoc domową jednak nie działają w żaden sposób prewencyjnie i zjawisko to żyje w polskich domach „w najlepsze”.

Dom winien kojarzyć się nam wszystkim z ciepłem, przystanią, bezpieczeństwem a nie miejscem upokorzenia i traumy. Budowanie poczucia bezpieczeństwa w dzieciach należy do rodziców i to oni w dużym stopniu odpowiadają za to czy młody człowiek czuje się wartościowy i potrzebny. Jeśli w rodzinnym domu spotyka się z fizycznym upokorzeniem, psychicznym naciskiem czy zaniedbaniem wówczas cały proces rozwoju jego osobowości może być zachwiany i nieprawidłowy. A w kontekście budowania dobrobytu i szczęśliwości obywatelskiej rozwój jednostki naznaczony traumą stanowi najślabsze i niebezpieczne ogniwo. Słowem - im mniej traum, dramatu, przemocy domowej, tym większa szansa, że społeczeństwo będzie zbudowane z jednostek wrażliwych, empatycznych i silnych, ale niekoniecznie poprzez dramat życiowy.

Pytania jakie się w tym momencie pojawiają to: kto za taki proces uświadamiania odpowiada? Jak uruchomić wrażliwość społeczną, tak by reakcje otoczenia były stanowcze i skuteczne? Jak efektywnie pomagać osobom doznającym przemocy domowej? Jakimi narzędziami dysponuje społeczność lokalna oraz samorząd by rozpoznawać zjawisko przemocy domowej, wspierać i pokazywać życie rodzinne oparte na bezpieczeństwie?

Niniejszy dokument nazwany „Gminnym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2031” ma stanowić kompendium wiedzy definiującej zjawisko, umieszczającej przemoc domową w Pszczewskim kontekście a przede wszystkim dawać konkretne rozwiązania pozwalające na ograniczenie tego silnego, negatywnego zjawiska.

Wierzę, że dobro i bezpieczeństwo mieszkańców Pszczewa jest ważne dla większości lokalnej społeczności, a niniejszy dokument będzie konkretnym wyznacznikiem działań adresowanych do wszystkich.

I METODYKA I PROCES TWORZENIA PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ.

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Pszczew na lata 2024-2031 obejmuje wiele obszarów Przemocy Domowej, mających wpływ na jakość życia mieszkańców gminy. Uzasadnieniem dla jej opracowania i wdrożenia jest konieczność projektowania zrównoważonego rozwoju społecznego z uwzględnieniem jego perspektyw, barier i zagrożeń. W treści dokumentu szczególne miejsce zajmują działania, umożliwiające osobom i rodzinom doznającym przemocy domowej pokonanie trudnych sytuacji życiowych wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Opracowanie Programu wynika głównie z treści zapisów zawartych w art. 6 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Program zawiera:

1. diagnozę sytuacji społecznej;
2. prognozę zmian w zakresie objętym programem;
3. określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji programu oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Przeprowadzona diagnoza sytuacji społecznej na terenie Gminy Pszczew opiera się na analizie danych ilościowych i jakościowych pozyskanych z ogólnodostępnych baz danych, w tym z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego oraz bezpośrednio od przedstawicieli urzędów i instytucji powiązanych z realizacją programu przeciwdziałania przemocy domowej na poziomie gminy, powiatu, a także województwa Lubuskiego. W celu dokonania diagnozy sytuacji społecznej na terenie Gminy Pszczew przeprowadzone zostało badanie ankietowe wśród jej mieszkańców. Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony osób Doznających Przemocy Domowej Gminy Pszczew ma kilkuletni okres obowiązywania. Przygotowana na lata 2024-2031 jest zgodna z założeniami odnoszącymi się do polityki społecznej, dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym.

II REGULACJE PRAWNE

2.1. Podstawy prawne programu

Przemoc domowa od dawna w świetle legislacji krajów całego świata uważana jest za przestępstwo i zgodnie z tym stosownie traktowana przez prawo karne.

Jednocześnie, mimo oczywistych zapisów prawnych i świadomości konsekwencji stosowania przemocy domowej jest to jedno z najczęściej popełnianych przestępstw. Wynika to prawdopodobnie z faktu, że przez lata a nawet wieki przemoc domowa „mieszkała” w wielu domach, była powszechnie stosowanym narzędziem wychowawczym czy regulującym relacje. Głębokie osadzenie w tradycji nadaje zjawisku przemocy domowej rangę „pół przestępstwa” i pozwala często traktować sytuacje przemocowe jako incydentalne, nieistotne i oczywiste. Naznaczone społeczną, cichą akceptacją nadal nie są zgłaszane oraz są ignorowane przez osoby z otoczenia ofiary. Nawet wśród osób zajmujących się wsparciem bywa racjonalizowana, usprawiedliwiana i traktowana z wyrozumiałością.

Tymczasem polskie prawodawstwo jasno określa czym jest przemoc domowa, jakie są jej konsekwencje prawne, jakie są przewidziane kary i wreszcie jakie instytucje pełnią określone role w przerwaniu tego procesu.

Poniżej wymienione zostały najbardziej istotne akty prawne regulujące legislacyjną stronę zjawiska przemocy domowej:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483, z 2001 r. Nr 28 poz. 319, z 2006 r. Nr 200 poz. 1471, z 2009 r. Nr 114 poz. 946);
- Uchwała nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie ustanowienia Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (M. P. z 2023 r. poz. 1232);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 424);
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901, 535, 1693, 1938, 2760, 2754, z 2024r. poz. 743);
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151);
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 37, z 2023r. 289, 818, 1606, 2600, 1860);
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 r. poz. 2809, 1606);
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" (Dz.U. z 2023 r. poz. 1870);
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej (Dz.U. 2023 r. poz. 1165);

- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 22 czerwca 2023 r. w sprawie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób prowadzących te programy (Dz.U. 2023 r. poz.1166);
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób zatrudnionych w tych ośrodkach (Dz.U.2023 r. poz. 1158);
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 21 czerwca 2023 r. w sprawie wzoru pouczenia rodziców, opiekunów prawnych lub faktycznych dziecka, któremu pracownik socjalny zapewnił ochronę w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą domową (Dz.U. 2023 r. poz. 1159);
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia o zgłoszeniu się do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wzoru zaświadczenia o ukończeniu tych programów, a także wzorów pouczeń w związku z uczestnictwem osób stosujących przemoc domową w tych programach (Dz.U.2023 r. poz. 1164);
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie Zespołu Monitorującego do spraw Przeciwdziałania Przemocy Domowej (Dz. U. 2023 r. poz. 1161);
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową (Dz.U. 2023 r. poz.1163);

Powyższe dokumenty regulują działania odpowiednich służb w obliczu przemocy domowej, ale też jasno wyznaczają zasadność powstania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Ofiar Przemocy Domowej. Wskazują również, jak, po co, kto i w jaki sposób winien nadzorować sytuacje przemocowe, a także ich konsekwencje fizyczne, społeczne i psychologiczne.

2.2. Terminologia, definicje Przemocy Domowej

Aby o jakimś zjawisku pisać, dyskutować czy regulować trzeba zacząć od podstawowej rzeczy, mianowicie zjawisko "to" nazwać. Zacznijmy od precyzyjnego określenia czym jest sama "przemoc", bez "domowego" komponentu.

Zgodnie z tym co proponuje popularna Wikipedia jest to:" Wywieranie wpływu na proces myślowy, zachowanie lub stan fizyczny osoby pomimo braku przyzwolenia tej osoby na taki wpływ w celu uzyskania jakiegoś istotnego zasobu."

Przemoc w tym ujęciu cechuje się:

- Intencjonalnością;
- Racjonalnością;
- ma charakter przemyślany, nie jest powodowana tylko instynktem.

Przemoc może mieć charakter zarówno indywidualny, dotyczyć bardzo wąskiego grona osób, ale i grupowy i koncentrować się na działaniach wobec konkretnych, większych zbiorowości. O ile złość, agresja mają podłoże ściśle afektywne tak przemoc zakłada też komponent racjonalizowania zjawiska i myślenia o nim w kategorii procesu.

Definicja proponowana od 1996 roku przez WHO zakłada, że jest to „celowe użycie siły fizycznej lub władzy, sformułowane jako groźba lub rzeczywiście użyte, skierowane przeciwko samemu sobie, innej osobie, grupie lub społeczności, które prowadzi do wysokiego prawdopodobieństwa spowodowania obrażeń cielesnych, śmierci, szkód psychologicznych, wad rozwoju lub braku elementów niezbędnych do normalnego życia i zdrowia”. Propozycja ta ujmuje przemoc jako zjawisko z założenia negatywne na poziomie celu oraz potencjalnych konsekwencji. Mówi wprost, że nie ma konstruktywnych stron użycia przemocy i zawsze skutki jej działania niosą za sobą krzywdę fizyczną, psychologiczną i społeczną.

Przemoc jak każde zjawisko natury fizycznej i psychologicznej ma określone cechy i zazwyczaj występują one łącznie i tym samym wzmacniają siłę zjawiska.

Podstawowe cechy przemocy są następujące:

- jest to proces, na który składa się wiele czynników i uwarunkowań;
- ma swoje źródło w przeszłości, w zachowaniu i postawach, nie pojawia się znienacka, jasno z czegoś wynika i ma swoje wytłumaczenie;
- jest cykliczna, ma tendencję do powtarzania się;
- eskaluje, może przybierać na sile i aby ją powstrzymać musi wystąpić konkretne zdarzenie lub działanie;
- przebiega w wymiarze dominacja – uległość, ma zawsze czynnikowy wymiar: osoba stosująca przemoc vs. doznający przemocy;
- nie jest zjawiskiem niezależnym od udziału człowieka;
- przejawia się w różnorodnych formach.

Źródła powstawania przemocy są wskazane od lat i jedynie rozwój cywilizacji dokłada nowe przyczyny dominacji jednej strony nad drugą. Warto wspomnieć o takich czynnikach jak niesprawiedliwość społeczna, normy i zasady obowiązujące w danej społeczności, błędy socjalizacyjne i wychowawcze, genetyka, nieprawidłowości rozwojowe, tradycja rodzinna sankcjonująca przemoc jako czynnik budujący relacje czy kwestie uzależnienia, ubóstwa, braku wsparcia i alternatywnych rozwiązań. Wszystkie wspomniane czynniki mają wspólną cechę: występują powszechnie, bez względu na pochodzenie człowieka, polityczny czy ekonomiczny status miejsca oraz komponent edukacyjny. Przemoc po prostu jest z ludzkością od zawsze i zapewne z nami zostanie, choć niekoniecznie musi zostać w tak dużym zakresie i nieświadomości społecznej. Przemoc występuje też w określonych formach, często ma konkretne ramy, ale też bywa trudna do udowodnienia.

Podstawowy podział zakłada następujące formy przemocy:

- **PRZEMOC FIZYCZNA**, czyli naruszenie nietykalności fizycznej, celowe uszkodzenie ciała, zadawanie bólu bądź groźba uszkodzenia ciała. Jej skutki mogą być przeróżne, np. złamania, siniaki, poparzenia, rany cięte itp. Przejawiająca się poprzez np. kopanie, parzenie, duszenie, popychanie, policzkowanie, użycie broni. Obszarem, gdzie bardzo często przemoc fizyczna jest stosowana, jest rzecz jasna dom i rodzina. Badania przeprowadzone w Wielkiej Brytanii oraz Stanach Zjednoczonych dowodzą, że od 84 do 97% (aż!) badanych w tych krajach rodziców stosuje różnorakie kary fizyczne. Przybierają one różne formy, od lekkich klapsów po ciężkie pobicia z widocznymi ich skutkami, jak np. siniaki, rany, ślady po oparzeniu, opuchlizny itp. Przemoc taka wyraża się w postaci otwartej agresji skierowanej na dziecko, rodzica bądź inną osobę. Badania przeprowadzone w Polsce wskazują niestety na bardzo zbliżony zasięg zjawiska przemocy fizycznej, a ponad 60% rodziców stosuje kary fizyczne wobec swoich dzieci. Mimo powszechnego potępienia tego zjawiska jest to jedna z najczęściej występujących form przemocy domowej. Być może wynika też z tego, że jest najbardziej widoczna i tym samym najłatwiejsza do udowodnienia.
- **PRZEMOC PSYCHICZNA**, zwana też emocjonalną, związana jest z naruszeniem godności osobistej oraz intymnej sfery psychologicznej i duchowej jednostki. Dochodzi do niej w sytuacji, kiedy wszelkie wartości duchowe są zagrożone a jednostka nie ma przestrzeni, prawa i okoliczności wyrażania siebie. Przemoc psychiczna oznacza powtarzające się poniżanie i ośmieszanie, manipulowanie dla własnych celów, wciąganie w konflikty, brak właściwego wsparcia, np. wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia czy seksualności, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę zainteresowania, uczuć czy szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna, czyli kontrolowanie i zakazywanie bądź ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, stosowanie gróźb, wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie. Według K. Browna i M. Herberta jest to „zadawanie cierpień psychicznych przez kontrolowanie i ograniczanie kontaktów ofiary z przyjaciółmi, szkołą i miejscem pracy, przymusowa izolacja i uwięzienie, zmuszanie ofiary do oglądania obrazów i aktów przemocy, zastraszanie, groźenie wyrządzeniem krzywdy fizycznej zarówno osobie bliskiej, jak i innym, stosowanie pogroźek, szantażu, gróźb popełnienia samobójstwa, ciągłe niepokojenie, znęcanie się nad zwierzętami domowymi i niszczenie prywatnej własności”. Krzywda psychiczna jest trudna do udowodnienia, gdyż jej narzędziem jest zazwyczaj słowo, którego interpretacja bywa zawsze indywidualna a stosujący werbalną torturę może zawsze zaprzeczyć swoim intencjom. Dopiero późniejsze skutki długotrwałej dewastacji psychicznej są zauważalne. Powrót ofiary takiej przemocy do równowagi z całą pewnością nie jest łatwy. Przemoc psychiczna jest trudna do zmierzenia, trudność sprawia też określenie typów zachowań i rodzajów krzywdzenia, ponieważ czasem pozornie błahe dla zewnętrznego obserwatora zdarzenie czy zachowanie nie nosi znamion nękania czy krzywdzenia, ale dla ofiary, w zależności od jej pozycji w rodzinie, w grupie, częstotliwości, z jaką ma miejsce, może stać się okrutnym ciosem dla psychiki, pozostawiając w niej trwały ślad pozbawiający daną osobę godności i poczucia własnej wartości. Jednak w prześladowaniu psychicznym istnieją bardziej zakamuflowane metody znęcania się, a psychiczne maltretowanie często ma wyraz pozorowanej, ale głośniejszej troski o drugą stronę, jednocześnie prowadząc do nadmiernej kontroli w imię budowania poczucia bezpieczeństwa. Sprawca przemocy psychicznej stara się przy tym doprowadzić do izolacji społecznej swojej ofiary. Ogranicza jej kontakty z sąsiadami, znajomymi, członkami rodziny, nakazuje wycofanie z życia zawodowego i społecznego.

Z przemocą psychiczną jest jeden podstawowy problem: nadal za mało się o niej mówi i edukuje. Chociażby organa ścigania, które reagują na krew, ale już niekoniecznie wiedzą co to gaslighting (manipulacja). Tymczasem, większość ostatnich formularzy NK-A wskazuje przede wszystkim na przemoc psychiczną i to tej formie przemocy należy się dużo baczniej przyglądać i ograniczać.

- **PRZEMOC SEKSUALNA**, czyli wszelki kontakt seksualny podejmowany bez zgody ofiary. Do przemocy seksualnej zaliczyć można m.in. gwałt, pedofilię i kazirodztwo. Jako przykłady tego rodzaju przemocy wymienia się przede wszystkim: wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych itp. Natomiast przemoc seksualna wobec dzieci to wciąganie zależnych, niedojrzałych rozwojowo i niezdolnych do wyrażania pełnej zgody dzieci albo osób w wieku dorastania w seksualną aktywność naruszającą społeczne tabu i zasady życia rodzinnego. W odniesieniu do życia seksualnego człowieka nie ma w zasadzie stałych i jednoznacznych norm, które określałyby, co jest prawidłowością, a co nie jest. Normy są tak różne, jak funkcjonujące w określonym społeczeństwie grupy, kręgi kulturowe. Mogą ulegać zmianie na przestrzeni życia jednego pokolenia, są inne w zależności od płci, stanu zdrowia, obyczajności grupy społecznej i wielu innych czynników. Natomiast przemoc seksualna zawsze wiąże się z dyskomfortem i psychiczno- fizycznym cierpieniem strony doświadczającej tej formy przemocy. Dodatkowym czynnikiem jest też wtórna wiktymizacja osób naznaczonych przemocą seksualną, a także występowanie konsekwencji natury medycznej.

- **PRZEMOC EKONOMICZNA**, która opisywana jest zazwyczaj jako używanie pieniędzy lub innych wartości materialnych do zaspokojenia potrzeb władzy i kontroli przez sprawcę. Podporządkowanie materialne partnerki bądź innych osób w rodzinie sprawia, iż czują się one uzależnione od dochodów bądź majątku sprawcy albo stają się odpowiedzialne za utrzymanie rodziny. Pieniądze czy wartości materialne są używane zatem jako instrument, narzędzie do budowania jawnej lub ukrytej dominującej pozycji w rodzinie i stają się swojego rodzaju kartą przetargową. Najczęściej zjawisko to dotyczy kobiet, które nie zarabiają, ale może też odnosić się do kobiet, które mogą być niezależne finansowo od partnerów, lecz manipulacje sprawcy doprowadzają je do takiego stanu, że czują się całkowicie od nich zależne finansowo bądź też czują, iż zależy od nich życie ich partnerów. Przemoc ekonomiczna to jedna z form przemocy, z jaką spotykają się przeważnie kobiety zarówno w związkach małżeńskich i partnerskich (przemoc domowa), jak i na rynku pracy (przemoc instytucjonalna, np. handel kobietami czy też niższe płace dla kobiet).

Wśród symptomów w zachowaniu sprawcy mogących dowodzić stosowania przemocy ekonomicznej, na które należy zwrócić uwagę, wymienia się m.in.: pozbawianie środków do życia, niedawanie pieniędzy na podstawowe potrzeby, okradanie rodziny, zabieranie pieniędzy np. na hazard czy alkohol, ograniczanie dostępu do pieniędzy, np. wyliczanie pieniędzy na zakupy czy zabieranie karty kredytowej, ograniczanie możliwości korzystania ze wspólnych dóbr materialnych, np. mieszkania czy samochodu, kontrolowanie wydatków, obniżanie wartości zarobionych pieniędzy, obniżanie wartości i zdolności do samodzielnego życia, zastraszanie, przerzucanie odpowiedzialności za utrzymanie rodziny na partnerkę/partnera, przekupywanie dzieci prezentami, odmawianie alimentacji itp. Przemoc ekonomiczna ma jeszcze taką cechę, że rzadko kiedy występuje "samodzielnie", zazwyczaj towarzyszy innym formom przemocy, głównie psychicznej.

- **ZANIEDBYWANIE**, które nazywane jest ukrytą formą przemocy. Polega na niezaspakajaniu podstawowych potrzeb biologicznych i psychicznych osób zależnych. Dotyczy to zarówno dzieci, osób

z niepełnosprawnością czy w wieku senioralnym. Zazwyczaj przybiera postać ignorowania potrzeb biologicznych, rozwojowych, psychologicznych i innych przez osoby odpowiedzialne za osobę zależną. Mówi się, że do pierwszych form zaniedbania dziecka może już dochodzić w życiu płodowym, kiedy to matka nienależycie dba o siebie i przebieg ciąży.

Koniecznym jest podkreślić, że rzadko kiedy formy przemocy mają wyizolowany charakter. Zazwyczaj wraz z przemocą fizyczną pojawia się psychiczna i ekonomiczna, pozostałe też są równie częste. Współczesne źródła podają, że przemoc psychiczna ma obecnie największy zasięg, badania z 2011 roku wskazują, że aż 33% kobiet i 21% mężczyzn doświadczyło tej formy i boryka się z jej długotrwałymi konsekwencjami. Przemoc fizyczna miała nieco mniejszy rozkład w społeczeństwie, bo 19% kobiet i 12% mężczyzn jej doświadczyło czy doświadcza.

Znamy już podstawowe formy przemocy, teraz przyjrzyjmy się jej w kontekście „przemocy domowej“:

Znowelizowanej Ustawy o Przeciwdziałaniu Przemocy Domowej z dnia 29 lipca 2005 jasno precyzuje ważne terminy takie jak: przemoc domowa, osoba doznająca przemocy domowej (ODPD) czy osoba stosująca przemoc domową (OSPD). Art. 2. 1. tejże ustawy mówi o tym czym jest przemoc domowa w sposób bardzo konkretny. Ilekroć w ustawie pojawia się termin "przemoc domowa" należy przez to rozumieć "jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Ustawa też precyzuje kto jest lub potencjalnie może być osobą doznającą przemocy domowej . Należy przez to rozumieć:

- a) małżonka, także w przypadku, gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- b) wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
- c) rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
- d) osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- e) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,

f) osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,

g) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,

h) małoletniego

– wobec których jest stosowana przemoc domowa;

Dawny termin "sprawca" zamieniono na "osoba stosująca przemoc domową" i należy przez to rozumieć pełnoletniego, który dopuszcza się przemocy domowej wobec osób, o których mowa w pkt 2 ustawy;

Natomiast świadek przemocy domowej to osoba, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej. Warto też dodać, że przez osobę doznającą przemocy domowej należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec osób, o których mowa w ust. 1 pkt 2 ustawy.

Znowelizowana ustawa doprecyzowała zarówno termin jak i zakres zjawiska przemocy domowej. Zamiana terminów „sprawca” i „ofiara” jest także charakterystyczna dla tej zmiany i chroni ODPD przed m.in. wtórną wiktymizacją.

Wprowadzone zmiany, ale też terminologia wcześniejsza nie pozostawia wątpliwości i znacznie ogranicza margines swobody w zakresie interpretacji zjawiska. Przemoc domowa jest przede wszystkim przestępstwem, ściganym zarówno przed kodeks karny jak i naruszającym społeczne i normatywne oczekiwania i zasady życia wśród ludzi. Dobrze, że coraz częściej sytuacje związane z przemocą domową są sygnalizowane, potępiane, wplatane w publiczne dyskusje. Mieszkańców gminy należy uświadamiać, edukować, wskazywać problem i angażować w walkę z przemocowymi elementami życia rodziny.

III CHARAKTERYSTYKA GMINY PSZCZEW

3.1. Położenie Gminy

Pszczew jest gminą wiejską, położoną w wschodniej części powiatu międzyrzeckiego i należy do gmin województwa lubuskiego. Siedzibą gminy jest Pszczew, który pełni funkcję administracyjną, przemysłową i usługową. Gmina Pszczew jest jedną z 6 gmin powiatu międzyrzeckiego i graniczy z następującymi gminami:

- 1) Z Województwa Lubuskiego:
 - Gminą Przytoczna
 - Gminą Międzyrzecz
 - Gminą Trzciel
- 2) Z Województwa Wielkopolskiego
 - Gminą Międzychód

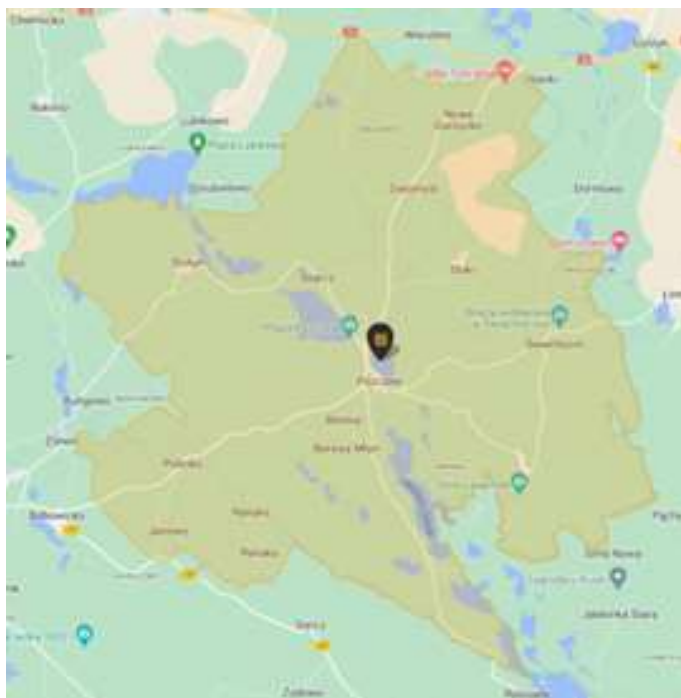
Położenie Gminy Pszczewa na mapie Powiatu Międzyrzeckiego:

Źródło: https://www.powiat-miedzyrzecki.pl/PL/582/Mapa_Powiatu/

Swoim zasięgiem administracyjnym Gmina Pszczew obejmuje teren 12 sołectw i 1 miejscowości. Sołectwa: Zielomyśl, Nowe Gorzycko, Stoki, Świechocin, Silna, Pszczew, Borowy Młyn, Policko, Janowo, Rańsko, Szarcz, Stołuń oraz miejscowość Brzeźno. Gmina jest znacznie zróżnicowana pod względem wielkości miejscowości i ich położenia na obszarze Gminy.

Podział administracyjny gminy:

Źródło: <http://www.map4u.pl/pl/poi/813042>

Z danych GUS wynika, że powierzchnia ogólna Gminy Pszczew wynosi 178 km². Według danych GUS w Gminie w 2021 r. zamieszkiwało ogółem 4 280 osób.

3.2. Walory przyrodniczo-krajobrazowe

Gmina Pszczew jest położona w środkowo-wschodniej części województwa lubuskiego, w odległości 15 km na wschód od Międzyrzecza. Każde z 12 sołectw gminy ma swój odrębny, niepowtarzalny charakter. Wsie leżące nad jeziorami, ukryte wśród borów sosnowych, rozciągające się na równinach czy ukryte w dolinach – wszystkie mają swoisty urok, a także bogatą i długą historię.

Już w IX wieku istniała osada na półwyspie Katarzyna nad jeziorem Kochle, a w 1288 roku biskup poznański Jan Gerbicz polecił lokację miasta Pszczew. Biskupi poznańscy, doceniając walory tych okolic, zlokalizowali tutaj swoją letnią rezydencję i siedzibę archidiakonatu. Najtrudniejsze dla Pszczewa i okolicznych wsi były lata wojen polsko – szwedzkich w XVII wieku, które przyniosły epidemie dżumy, pożary i zniszczenia. W wyniku rozbiorów Rzeczypospolitej w XVIII wieku Pszczew zajęli Prusacy. W granicach Niemiec pozostał Pszczew do 1945 roku, ale przez cały okres zaborów umacniano polskość.

Tu powstał pierwszy w Wielkopolsce Bank Ludowy, tu działał Związek Polaków w Niemczech. Pszczew z pięknym XVII-wiecznym kościołem, barokową plebanią i XVIII-wiecznym domem mieszczańskim – ozdobą pszczewskiego rynku zachował do dzisiaj atmosferę małego miasteczka.

Od Pszczewa do Silnej i Stoków, na łagodnych wzniesieniach sandru nowotomyskiego rozciągają się pola uprawne. W okolicach Pszczewa, Borowego Młyna, Policka i Rańska występują drobne pagórki - kemy, tworzące piękny, silnie pofałdowany krajobraz. Z dwudziestu jezior znajdujących się na terenie gminy większość tworzy ciąg jezior polodowcowych, a wraz z rzeką Obrą obniżenie - Rynnę Jezior Pszczewskich. Pozostałe to położone wśród pagórków, urokliwe śródleśne jeziorka.

Niezwykle malownicze ukształtowanie terenu, lasy zajmujące prawie połowę powierzchni gminy, czyste wody, różnorodność flory i fauny stały się przyczyną objęcia większości obszaru gminy ochroną krajobrazową, a w przypadku okolic Jezior Gołyńskich ochroną rezerwatową. Utworzenie w 1986 roku Pszczewskiego Parku Krajobrazowego przyczyniło się do ochrony atrakcyjności tych terenów.

3.3. Sytuacja demograficzna

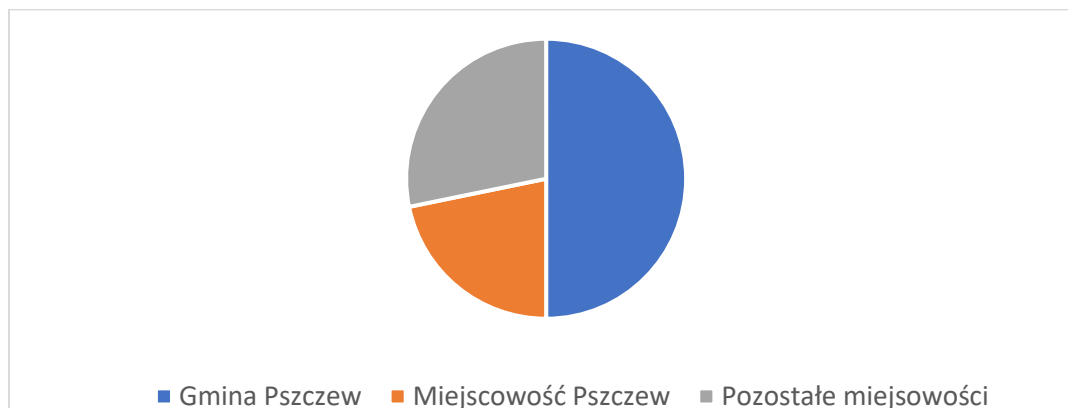
Z końcem 2022 roku Gmina Pszczew liczyła 4 203 mieszkańców, w tym 1 831 w miejscowości Pszczew oraz 2 372 w pozostałych miejscowościach. Gęstość zaludnienia w Gminie wynosiła 23,7 osoby na km². W okresie ostatnich czterech lat utrzymuje się podobna proporcja liczby kobiet i mężczyzn, gdzie zauważamy znaczną przewagę kobiet (51,3%) w Gminie. Podobnie kształtuje się współczynnik feminizacji, który obecnie wynosi 105 kobiet na 100 mężczyzn. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Ludność gminy Pszczew

Rok	ogółem	mężczyźni	%	kobiety	%	Na 1 km ² powierzchni	Kobiety na 100 mężczyzn
2019	4 269	2 076	48,6	2 193	51,4	24,0	106
2020	4 249	2 075	48,8	2 174	51,2	23,9	105
2021	4 246	2 070	48,7	2 176	51,3	23,9	105
2022	4 203	2 049	48,7	2 154	51,3	23,7	105

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 1 Ludność Gminy Pszczew wg miejsca zamieszkania 2022 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W analizowanym okresie zmniejszała się liczba dzieci i młodzieży oraz osób w wieku produkcyjnym, natomiast liczba osób starszych systematycznie rosła. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia tabela poniżej.

Tabela 2. Ludność wg ekonomicznych grup wieku

Ludność w wieku	Lata			
	2019	2020	2021	2022
przedprodukcyjnym	651	716	720	687
produkcyjnym:	2 739	2 625	2 610	2 586
- mobilnym	1 640	1 505	1 479	1 448
- niemobilnym	991	996	1 006	1 005
poprodukcyjnym	879	908	916	930

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 3. Małżeństwa i rozwody w latach 2019-2022 w Powiecie Międzyrzeckim

Rok	Małżeństwa	Rozwody	% rozwodów
2019	273	79	28,9
2020	199	47	23,6
2021	206	78	37,7
2022	218	105	48,2

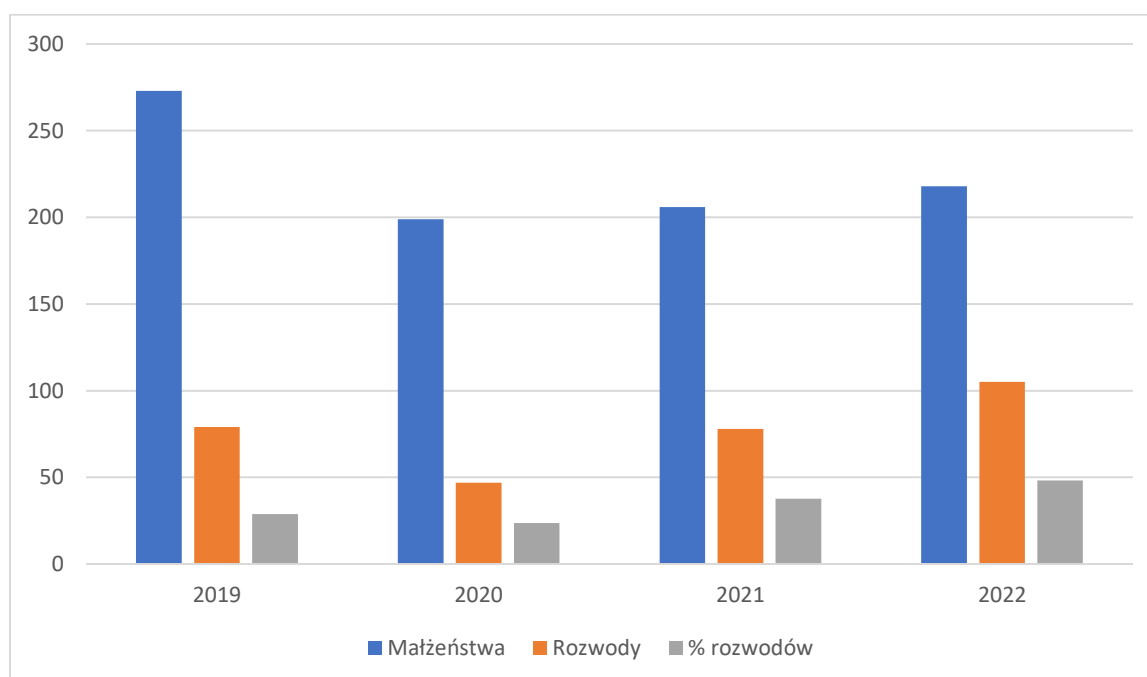
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Sytuacja społeczna kształtowana jest również przez zmiany w modelu rodziny. Ilość zawieranych małżeństw w Powiecie Międzyrzeckim w ciągu ostatnich czterech lat spadła. Nie jest to sytuacja bez

znaczenia, jeśli chodzi o przemoc domową, statystycznie częściej do przemocy dochodzi w związkach formalnych. Według danych GUS, wskaźnik liczby zawieranych małżeństw na 1000 ludności w Gminie Pszczew przyjął w 2022 roku wartość 4,25% i był większy ze wskaźnikiem województwa lubuskiego (4,04%) i powiatu międzyrzeckiego (4,21%).

W Powiecie Międzyrzeckim liczba rozwodów w latach 2019-2022 ulegała wahaniom. Największy procent rozwodów w stosunku do małżeństw był w 2022 roku i wynosił aż 48,2%, najniższy zaś w 2020 (23,6%).

Wykres 2 Małżeństwa i rozwody w latach 2019-2022 w Powiecie Międzyrzeckim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Według oficjalnych danych Głównego Urzędu Statystycznego, rozwodem kończy się około 460 na 1000 małżeństw w Polsce. Decyzja o rozwodzie z pewnością nie zapada z dnia na dzień. Na taki krok decydują się pary, które nie widzą innego rozwiązania. W wielu przypadkach są to problemy nie do "przeskoczenia". Jako przyczynę rozwodu małżonkowie deklarują niezgodność charakterów, zdradę lub trwały związek uczuciowy z inną osobą, a także alkoholizm.

Według danych GUS przyczynami rozwodów są najczęściej:

- niezgodność charakterów (42 proc. wszystkich przypadków),
- niedochowanie wierności małżeńskiej (22 proc.),
- nadużywanie alkoholu (16 proc.),
- nieporozumienia na tle finansowym (8 proc.),
- negatywny stosunek do innych członków rodziny (6 proc.).

3.4. Rodzina Pszczewska w systemie pomocy społecznej

Analiza danych wskazuje, że w roku 2023 pomocą objęto ogółem 184 rodziny (395 osób w rodzinach), z czego wsparciem finansowym objęto 111 rodzin, a wyłącznie pracą socjalną 73 rodzin.

Wśród rodzin z dziećmi najliczniejszą grupę stanowią rodziny z jednym dzieckiem (16 rodziny), następnie z trojgiem dzieci (14 rodziny) i z dwojgiem dzieci (15 rodzin), od czwórki do szóstki i więcej to tylko kilka rodzin.

W 2023 roku odnotowano 11 rodzin niepełnych. Pośród tych rodzin najliczniejsza grupa to samotny rodzic z jednym dzieckiem (5). Z kolei rodziny z dwojgiem i trojgiem kształtują się na podobnym poziomie.

Według danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Pszczewie, najczęstszym powodem ubiegania się o pomoc jest ubóstwo, bezrobocie i długotrwała lub ciężka choroba. W 2023 r. liczba rodzin objętych wsparciem z powodu ubóstwa wynosiła 52, bezrobocia - 31 i długotrwałej lub ciężkiej choroby – 89 lub niepełnosprawności –62.

Tabela 4. Liczba rodzin objętych wsparciem Ośrodka Pomocy Społecznej w Pszczewie w latach 2021-2023

Przyczyny trudnej sytuacji życiowej	Lata		
	2021	2022	2023
Ubóstwo	39	49	52
Bezdomność	5	3	4
Potrzeba ochrony macierzyństwa, w tym wielodzietności	19	14	16
Bezrobocie	14	12	14
Długotrwała lub ciężka choroba	33	32	31
Długotrwała lub ciężka choroba	104	88	89
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym:	14	20	25
- rodziny niepełne	7	11	7
- rodziny wielodzietne	4	7	11
Alkoholizm	20	22	23
Narkomania	0	0	0
Trudności w przystosowaniu po zwolnieniu z zakładu karnego	1	0	1
Zdarzenie losowe	0	2	0
Sytuacja kryzysowa	4	3	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	8	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Jedną z przyczyn była również bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Pomocą z tego powodu objęto 25 rodziny, z czego 7 rodzin stanowiły rodziny niepełne. Z pomocy z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa korzystało 16 rodzin, gdzie 14 rodzin, to rodziny wielodzietne. Znaczna liczba osób korzystających z pomocy to osoby zmagające z alkoholem – 23.

3.5. Kultura

3.5.1. Obiekty zabytkowe

Okolice dzisiejszego Pszczewa zamieszkiwane były już w epoce kamiennej. O osadnictwie średniowiecznym świadczą wykopaliska na Półwyspie Katarzyna i Górze Wieżowej. Pierwsze pisemne wzmianki pochodzą jednak dopiero z roku 1256 i 1259. W tym czasie miejscowość należała do biskupów poznańskich i pozostawała w ich rękach aż do II rozbioru. Pruskie panowanie trwało do 1807 r., potem nastąpiło tu Księstwo Warszawskie, w 1815 r. – Wielkie Księstwo Poznańskie, a po I wojnie światowej - mimo protestów wielu mieszkańców - miasteczko zostało włączone do Marchii Granicznej. Od tej pory aż do 1945 r. Pszczew nazywał się „Betsche”. Po II wojnie utracił prawa miejskie.

Do dziś zachował się w centrum niemal niezmienny średniowieczny układ zabudowy. Prostokątny rynek otaczają wąskie uliczki poprzecinane co kilka działek jeszcze węższymi, prowadzącymi ku jeziorom gąskami. Miały one szczególne znaczenie zwłaszcza w czasach, kiedy dominowała w Pszczewie zabudowa drewniana. Po pierwsze miały ułatwiać dostęp do wody, a po drugie – w razie pożaru – utrudniać ogniowi rozprzestrzenianie się. Wiemy z historii, że pomimo tych zabiegów miasteczko było kilkakrotnie niszczone przez pożogę i ponownie odbudowywane, a straż pożarna z prawdziwego zdarzenia funkcjonowała tu już w XVIII w.

W dzisiejszej zabudowie dominują murowane, parterowe oraz (rzadziej) jednopiętrowe domy z przełomu XIX i XX w. Wszystkie mają dwuspadowe dachy, niektóre posiadają też użytkowe poddasze. Niezwykły, małomiasteczkowy charakter miejscowości podkreślają donice z barwną roślinnością, zdobiące większość ganeczków i okien. Urody dodaje też swoista galeria pod chmurką, czyli rosnąca z roku na rok kolekcja rzeźb upiększających pszczewskie ulice po każdym z organizowanych tu cyklicznie od 2001 r. Plenerów Dużej Rzeźby w Drewnie.

Do najbardziej charakterystycznych form decydujących o charakterze krajobrazu kulturowego Gminy należą:

- Późnorenesansowy kościół parafialny pod wezwaniem Najświętszej Marii Magdaleny,
- Barokowa Plebania,
- Dwór biskupi (XIX w.) z folwarkiem,
- Muzeum „Dom Szewca”,
- Półwysp Katarzyna – kolebka Pszczewa,

- Cmentarz ewangelicki,
- Góra Wieżowa,
- Kapliczka na mogile żołnierzy napoleońskich.

3.5.2. Instytucje kulturalne

Gminna instytucja kultury obejmująca swoim działaniem teren Gminy Pszczew. Upowszechnianiem kultury w gminie Pszczew zajmuje się przede wszystkim powstały w 1976 r. Gminny Ośrodek Kultury. Jest to instytucja wielofunkcyjna, która prowadzi różnorodną działalność kulturalną. Uchwałami Rady Gminy Pszczew w strukturę i zarząd GOK włączono: w 1990 roku – Kino „Przystań”, w 1995 roku – Muzeum Dom Szewca, w 1999 roku – Gminną Bibliotekę Publiczną z filią w Silnej. W 2010 roku w zarząd GOK przekazano zespół boisk ORLIK.

Przy GOK odbywają się zajęcia wokalne, taneczne, plastyczne, działa także zespół taneczny Mali Pszczewiaczy oraz kluby zainteresowań – Klub Współczesnej Pani i Klub Przyjaciół Pszczewa. Gminny Ośrodek Kultury w Pszczewie od 2017 r. przygotowuje cykle spotkań z innymi tradycjami i kulturami. Poznaliśmy w ten sposób kulturę żydowską, łemkowską i romską. Są to elementy historii naszej miejscowości, wątki do tej pory pomijane lub z wielu względów przemilczane.

Chlubą działalności kulturalnej GOK jest bogaty kalendarz imprez, podczas których wszystkie wyżej wspomniane zespoły i kluby prezentują swój dorobek. Oprócz miejscowych zespołów pojawiają się artyści z zaprzyjaźnionych gmin, a także wybitni twórcy sceny ogólnopolskiej. Znaczną część organizowanych przez GOK imprez stanowią przedsięwzięcia plenerowe, które adresowane są zarówno do mieszkańców gminy, gości oraz licznie odwiedzających te tereny turystów. W 2010 r. przeprowadzono generalny remont budynku, w którym mieści się GOK. Dzięki środkom pozyskanym z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 oraz wsparciu finansowemu z budżetu gminy w obiekcie wymieniono wszystkie podstawowe instalacje, odnowiono i wyposażono wszystkie pomieszczenia oraz dostosowano budynek do potrzeb osób niepełnosprawnych. Również dzięki wsparciu środków z PROW w 2013 roku kompleksowo wyremontowano salę widowiskową przy ul. Zamkowej 14.

Staramy się, by GOK był otwartym, przyjaznym miejscem dla rozwoju dzieci, młodzieży, ale także ciekawych form spędzania czasu dla dorosłych, w tym seniorów, również takim, które dba o pamięć historyczną, wspiera w inicjatywach, kultywuje lokalne tradycje.

Do stałych pozycji kulturalnych organizowanych przez GOK należą:

- Jarmark Magdaleński,
- Pszczewska Dwudziestka - Półmaraton, Bieg Katarzyny,
- Jarmark Wielkanocny i Bożonarodzeniowy,
- Turniej Skata Indywidualnego,
- Plener Dużej Rzeźby w Drewnie,

- Gminne Dożynki,
- Narodowe Czytanie,
- Turniej Szachowy,
- Tłusty Czwartek w GOK,
- Obchody Świąt 3 Maja i 11 Listopada.

Priorytetem w dziedzinie kultury powinno być z jednej strony wykorzystanie potencjału kulturowego Gminy dla jej promocji na zewnątrz, a z drugiej wzmocnienie istniejących i pobudzenie nowych potrzeb kulturalnych wśród jego mieszkańców.

3.6. Edukacja

Edukacja, rozumiana jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy, umiejętności i kształcenie, pełni zasadniczą rolę w rozwoju człowieka. Jako proces trwający od młodości jest sposobem na podniesienie jakości zasobów ludzkich, a tym samym poziomu konkurencyjności gospodarki i przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego.

Głównym problemem edukacji jest nierówny dostęp do niej przez całe życie, efektem czego są zróżnicowane szanse życiowe poszczególnych grup ludności, np. młodzieży mieszkającej na wsi i w mieście, dziewcząt i chłopców, dorosłych bez wykształcenia i z wykształceniem.

W roku szkolnym 2022/2023 w Gminie Pszczew funkcjonowały 1 placówka wychowania przedszkolnego oraz 1 szkół podstawowych. W roku szkolnym 2018/2019 zostały zamknięte szkoły gimnazjalne, wynikiem czego powrócił system nauczania 8-klasowego.

Dane szczegółowe na temat placówek oświatowych, a także liczby dzieci i uczniów do nich uczęszczających w ostatnich latach szkolnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3 Placówki oświatowe w Gminie Pszczew

EDUKACJA	ROK SZKOLNY	Kolumna1	Kolumna2
	2019/2020	2020/2021	2021/2022
Placówki wychowania przedszkolnego	2	2	2
w tym przedszkola	1	1	1
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	136	150	158
w tym w przedszkolu	94	112	105
Szkoły podstawowe	1	1	1

Liczba uczniów szkoły podstawowej	374	359	367
Liczba uczniów szkoły podstawowej przypadająca na 1 oddział	21	20	22

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowe GUS 2022

Wybuch epidemii wirusa SARS-CoV-2 spowodował zamknięcie wszystkich szkół oraz uczelni nie tylko w Gminie Pszczew, ale także w całej Polsce. Po początkowym zawieszeniu działalności dydaktycznej nauczanie przeniosło się do sfery wirtualnej – jako nauczanie zdalne. W nowej rzeczywistości wykreowanej przez epidemię najważniejsza była realizacja dwóch celów: powstrzymanie rozprzestrzeniania się choroby zakaźnej oraz realizacja podstawy programowej. Epidemia wywołana wirusem SARS-CoV-2 wpłynęła nie tylko na osoby starsze, ale w dużej mierze na dzieci i młodzież, które przez wiele miesięcy pozbawione były kontaktu z nauczycielami i rówieśnikami. Przy zdalnych lekcjach trudniej jest zrealizować tak ogromną ilość materiału, jaką realizuje się w szkole. Edukacja w czasie pandemii to wielkie wyzwanie dla całego środowiska edukacyjnego, które musiało błyskawicznie dostosować się do nowych warunków pracy.

W dobie nieustannych zmian społecznych, gospodarczych, technicznych, technologicznych i ekonomicznych zmieniają się także wymagania pracodawców wobec kompetencji zawodowych absolwentów szkół wyższych, szczególnie szkół licencjackich. Obecnie niezbędne jest ciągłe zdobywanie nowej wiedzy zawodowej i kształtowanie nowych umiejętności, aby móc odnaleźć się na rynku pracy.

3.7. Sektor pozarządowy

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form aktywności społecznej. Odgrywają ważną rolę nie tylko w konsolidacji lokalnej społeczności, organizacyjnym wzmocnieniu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

Samorząd gminy, w oparciu o akt prawa miejscowego („Program współpracy Gminy Pszczew z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolonariacie na rok 2024”¹) podejmował współpracę z organizacjami pozarządowymi, która przybierała dofinansowania działalności statutowej organizacji, wsparcia rzeczowego i lokalowego oraz doradztwa i konsultacji.

¹ Uchwała Nr LXVI.542.2023 Rady Gminy Pszczew z dnia 30 listopada 2023 r. w sprawie "Programu Współpracy Gminy Pszczew z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolonariacie na rok 2024" (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego z 2023 r. poz. 3138);

Według danych z Krajowego Rejestru Sadowego w grudniu 2022 r. na terenie gminy Pszczew w 2022 r. było zarejestrowanych 36 organizacji pozarządowych:

Tabela 4. Wykaz organizacji pozarządowych działających na terenie gminy Pszczew w 2022 r.

Numer	Nazwa	Miejscowość	Typ rejestru
1	Ochotnicza Straż Pożarna w Zielomyślu	Zielomyśl	Rejestr Stowarzyszeń
2	Ochotnicza Straż Pożarna w Stołuniu	Stołuń	Rejestr Stowarzyszeń
3	Ochotnicza Straż Pożarna w Pszczewie	Pszczew	Rejestr Stowarzyszeń
4	Ochotnicza Straż Pożarna w Policku	Policko	Rejestr Stowarzyszeń
5	Towarzystwo Przyjaciół Pszczewa W Likwidacji	Pszczew	Rejestr Stowarzyszeń
6	Ochotnicza Straż Pożarna w Silnej	Silna	Rejestr Stowarzyszeń
7	Stowarzyszenie Dla Ochrony i Promocji Zdrowia Psychicznego	Pszczew	Rejestr Stowarzyszeń
8	Ochotnicza Straż Pożarna w Świechocinie	Świechocin	Rejestr Stowarzyszeń
9	Ochotnicza Straż Pożarna w Szarczu	Szarcz	Rejestr Stowarzyszeń
10	Ochotnicza Straż Pożarna w Stokach	Stoki	Rejestr Stowarzyszeń
11	Ochotnicza Straż Pożarna w Nowym Gorzycku	Nowe Gorzycko	Rejestr Stowarzyszeń
12	Pracownia Twórczości Artystycznej	Pszczew	Rejestr Stowarzyszeń
13	Pszczewskie Stowarzyszenie Turystyczne	Pszczew	Rejestr Stowarzyszeń
14	Stowarzyszenie " M. I U.T."	Pszczew	Rejestr Stowarzyszeń
15	Gminny Klub Piłkarski Pszczew	Pszczew	Rejestr Stowarzyszeń
16	Lubuska Federacja Strongman	Pszczew	Rejestr Stowarzyszeń
17	Fundacja Na Rzecz Polsko - Niemieckiego Sąsiedztwa	Pszczew	Rejestr Stowarzyszeń
18	Fundacja Portal Rowerowy	Pszczew	Rejestr Stowarzyszeń

19	Stowarzyszenie Przyjaciół Przedszkola Im. Pszczółki Mai	Pszczew	Rejestr Stowarzyszeń
20	Stowarzyszenie Św. Marii Magdaleny W Pszczewie	Pszczew	Rejestr Stowarzyszeń
21	Stowarzyszenie Świechocin 2011	Świechocin	Rejestr Stowarzyszeń
22	Stowarzyszenie Przyjaciół Zielomyśla „Grono”	Zielomyśl	Rejestr Stowarzyszeń
23	Stowarzyszenie Stoki Przyjazna Wieś 2011	Stoki	Rejestr Stowarzyszeń
24	Stowarzyszenie Nowe Gorzycko 2012	Nowe Gorzycko	Rejestr Stowarzyszeń
25	Stowarzyszenie Silna 2012	Silna	Rejestr Stowarzyszeń
26	Pszczewska Kuźnia Aktywności Obywatelskiej	Pszczew	Rejestr Stowarzyszeń
27	Stowarzyszenie Sołectwa Szarcz	Szarcz	Rejestr Stowarzyszeń
28	Rowerzyści Aktywiści	Pszczew	Rejestr Stowarzyszeń
29	Stowarzyszenie Z Pogranicza	Pszczew	Rejestr Stowarzyszeń
30	"Lubuskie Zrzeszenie Podmiotów Seniorskich"	Pszczew	Rejestr Stowarzyszeń
31	Fundacja Coolturalnie	Pszczew	Rejestr Stowarzyszeń
32	Stowarzyszenie Ikona Jeździectwa	Stoki	Rejestr Stowarzyszeń
33	Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku "Bezgraniczni"	Pszczew	Rejestr Stowarzyszeń
34	Zielone Lubuskie	Pszczew	Rejestr Stowarzyszeń
35	Akademia Lidera Podmiotów Seniorskich	Pszczew	Rejestr Stowarzyszeń
36	Oddolna Kultura	Pszczew	Rejestr Stowarzyszeń

Ponadto aktywnie działały stowarzyszenia zwykłe, przede wszystkim Stowarzyszenie Składek oraz Pszczewski Klub Morsów.

Jednakże żadna z wykazanych organizacji pozarządowych nie ma w swoich zadaniach działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy, a kilka z nich istnieje tylko w rejestrze.

3.8. Instytucje wsparcia i służby pomocowe

Przemoc domowa w „lokalnym wydaniu” ma relatywnie do wielkości Gminy i liczby mieszkańców, adekwatną ofertę w zakresie wsparcia instytucjonalnego. Jeśli potraktujemy zjawisko przemocy domowej całościowo, z dużym tłem jakie jej towarzyszy, to należy uwzględnić poszukiwania pomocy w miejscach pozornie niezwiązanych z problemem. Poniżej opisane będą instytucje, placówki, punkty, których praca i zadania statutowe czy dodatkowe mocno towarzyszą działaniom zmierzającym do opanowania przemocy domowej.

3.8.1. Posterunek Policji w Pszczewie

Posterunek Policji w Pszczewie jest jednostką podległą Komendy Powiatowej Policji w Międzyrzeczu. Posterunki Policji tworzone się w celu usprawnienia realizacji podstawowych zadań Policji na terenach gmin wiejskich i miejskich pozbawionych siedzib komisariatów Policji.

Szczególnie w zakresie:

- zapewnienia mieszkańcom z tych terenów możliwości sygnalizowania lub zgłaszania Policji o zdarzeniach i sytuacjach zagrażających bezpieczeństwu ludzi i mienia, a także bezpieczeństwu i porządkowi publicznemu;
- stworzenia warunków umożliwiających szybszą reakcję Policji na sygnały i zgłoszenia.

W skład obsady posterunku Policji w Pszczewie wchodzi doświadczeni policjanci Kierownik Posterunku Policji oraz dwaj dzielnicowi.

Do zakresu działania posterunku Policji należy:

- przeciwdziałanie popełnianiu przestępstw i wykroczeń w miejscach publicznych,
- ujawnienie, zapobieganie i zwalczanie zjawisk patologii społecznej, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży,
- kreowanie w społecznościach lokalnych pozytywnego wizerunku Policji oraz podejmowanych przez Policję działań na rzecz bezpieczeństwa i porządku publicznego;
- ujawnianie przestępstw i wykroczeń oraz wykrywanie ich sprawców;
- realizowanie zadań administracyjno-porządkowych;
- współdziałanie z samorządem terytorialnym oraz innymi podmiotami działającymi na rzecz bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Dzielnicowi wchodzi w skład Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy domowej oraz w podziale na teren uczestniczą w spotkaniach grup diagnostyczno-pomocowych.

3.8.2. Ośrodek Pomocy Społecznej w Pszczewie

Ośrodek Pomocy Społecznej jako jednostka pomocowa zgodnie z Ustawą o przeciwdziałaniu przemocy domowej zajmuje się obsługą organizacyjno- techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego, przewodniczącym jest pracownik socjalny, a zastępcą Kierownik jednostki. Dodatkowo specyfika pracy pracowników Ośrodka, która częściowo odbywa się w określonym środowisku i dzięki temu mają wiedzę i bezpośredni wgląd w sytuację rodzinne mieszkańców. Pracownicy socjalni, asystenci rodziny czy opiekunki mają świadomość jakie są czynniki uruchamiające przemoc domową, wiedzą na co zwracać uwagę i jak interpretować zachowania klientów. Często to pracownicy OPS są na pierwszej linii frontu, jeśli chodzi o działania diagnozujące przemoc domową oraz koordynujące działania wspierające. Często sami pracownicy stanowią duże wsparcie dla rodzin w kryzysie przemocowym dzięki doświadczeniu i zaufaniu jakie mają w środowisku. Wspierają również siebie wzajemnie, wymieniają się spostrzeżeniami, wątpliwościami, przekazują sobie informacje ze szkoleń i wiedzy zdobytej poprzez samokształcenie.

3.8.3. Punkt Informacyjno-Konsultacyjny dla Osób Dotkniętych Przemocą

W ramach realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w Gminie Pszczew przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Pszczewie funkcjonuje Punkt Informacyjno- Konsultacyjny dla Osób Dotkniętych Przemocą. Jest to miejsce, w którym osoba będąca ofiarą przemocy domowej może uzyskać pomoc w odzyskaniu równowagi, może otrzymać również wsparcie oraz informacje na temat różnych form pomocy jej przysługujących.

Do punktu mogą się zgłaszać lub być kierowane osoby doświadczające wszelkich form przemocy.

W punkcie dyżurują specjaliści: psychoterapeuta i pracownik socjalny, którzy udzielają:

- konsultacji psychoterapeutycznych
- wsparcia psychoterapeutycznego
- poradnictwa socjalnego
- ogólnych informacji na temat zjawiska przemocy domowej oraz na temat placówek udzielających pomocy osobom krzywdzonym.

Pracownicy socjalni udzielają poradnictwa w sposób ciągły.

3.8.3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pszczewie

Urząd Gminy w Pszczewie organizuje też prace Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W ramach prac Komisji odbywają się spotkania o charakterze diagnostyczno-motywacyjnym oraz działa Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych i ich rodzin, gdzie dyżury pełnią specjaliści psychoterapii uzależnień. Komisja ma też umocowanie prawne pozwalające na kierowanie

spraw osób uzależnionych do sądu, który może orzec konkretne działania terapeutyczno-kontrolujące wobec osoby chorej na alkoholizm.

3.8.4. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Międzyrzeczu

Na ulicy Przemysłowej 2 w Międzyrzeczu mieści się Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie oraz funkcjonujący w zasobach PCPR Punkt Interwencji Kryzysowej (PIK). O ile praca specjalistów PCPR nie jest adresowana stricte do ODPD tak już PIK przyjmuje osoby z problemem przemocowym w rodzinie. Wsparcia udzielają tam m.in. psycholog i pedagog w zakresie kilku godzin tygodniowo. Biorąc pod uwagę, że ich działania mają być adresowane do poszukujących wsparcia z całego powiatu, to jest to jedynie kropla w morzu potrzeb. Od czerwca 2024 r. ma ruszyć program korekcyjno-edukacyjny dla OSPD i tam odbywać się będą działania mające na celu wyeliminowanie psychicznych uwarunkowań przemocy domowej.

3.8.5. Samodzielny Publiczny Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie chorych w Międzyrzeczu

Od stycznia 2023 r. w Międzyrzeczu działa Poradnia Zdrowia Psychicznego dla dzieci i młodzieży - II poziom referencyjny. To placówka darmowego wsparcia dla młodych osób w kryzysie zorganizowana przez NFZ i adresowana m.in. do dzieci i młodzieży doświadczających wszelkich form przemocy. To nowe, ale już bardzo ważne miejsce na mapie wsparcia, bo adresowane do młodych ludzi i ich rodzin, darmowe i co ważne- póki co z krótkim terminem oczekiwania.

3.8.6. Powiatowa Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Międzyrzeczu

Na terenie miasta Międzyrzecz jest również Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, której celem jest m.in. diagnoza i terapia trudności szkolnych u dzieci i młodzieży, wsparcie rodzicielstwa poprzez Treningi Umiejętności Wychowawczych czy konsultacje specjalistyczne dla uczniów. Zasoby kadrowe placówki to m.in. psycholog, pedagog, logopedzi, specjaliści z zakresu integracji sensorycznej.

3.8.7. Sąd Rejonowy w Międzyrzeczu

Ważnymi miejscami dla osób pracujących w obszarze przemocy domowej są takie instytucje jak: Sąd Rejonowy w Międzyrzeczu, Prokuratura Rejonowa w Międzyrzeczu oraz Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Międzyrzeczu. Efektywna współpraca z tymi instytucjami działającymi z ramienia Ministerstwa Sprawiedliwości, szczególnie z kuratorami, jest podstawą do budowania wsparcia na zasadach wymiany doświadczeń, obserwacji i wiedzy o mechanizmach funkcjonujących w danym środowisku. Współpraca na linii: pracownicy socjalni/asystenci rodziny-

kuratorzy jest bardzo istotna, bo są to grupy zawodowe osadzone mocno w realiach trudnych środowisk. Wiedza, doświadczenie, zbudowane relacje z rodzinami są mocną bazą do realizacji planów pomocy dla rodzin w kryzysie przemocowym.

IV PRZEMOC DOMOWA W KONTEKSCIE DZIAŁAŃ ZESPOŁU INTERDYSCYPLINARNEGO

Zespół Interdyscyplinarny jest instytucją powołaną do realizacji gminnych programów przeciwdziałania przemocy domowej a także do organizacji działań mających na celu ograniczenia zjawiska przemocy domowej na terenie danego miasta czy gminy. Prawne umocowanie Zespołów wynika m.in. z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta".

Działalność zespołu Interdyscyplinarnego na terenie Gminy Pszczew regulują takie zapisy jak:

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- Uchwała Nr LXII.511.2023 Rady Gminy Pszczew z dnia 21 lipca 2023 r. w sprawie trybu i sposobu powoływania oraz odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego z 2023 r. poz. 1903);
- Uchwałą Nr XIII.74.2015 z dnia 26 listopada 2015 r. został przyjęty Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Pszczew na lata 2016-2023.

Kolejne aktualizacje związane z funkcjonowaniem Zespołu Interdyscyplinarnego zawarte były w poniższych Zarządzeniach Wójta Gminy Pszczew, a ich pełna treść jest dostępna na stronie BIP Urzędu Gminy w Pszczewie:

- Zarządzenie nr 0050.333.1.2023 Wójta Gminy Pszczew z dnia 13 września 2023 r. w sprawie powołania Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Pszczew.

Od dnia 13 września 2023 r. funkcjonuje nowy Zespół Interdyscyplinarny w nowym składzie osobowym oraz bazujący na znowelizowanej ustawie i rozporządzeniu dotyczącym procedury Niebieskiej Karty. Aktualnie funkcję Przewodniczącej i Zastępcy Zespołu Interdyscyplinarnego pełnią pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej w Pszczewie.

W skład Zespołu wchodzi także przedstawiciele takich instytucji jak:

- Ośrodka Pomocy Społecznej w Pszczewie (3 osoby);
- Sądu Rejonowego w Międzyrzeczu (2 osoby);
- Szkoły Podstawowej w Pszczewie (1 osoba);
- Przedszkola Samorządowego w Pszczewie (1 osoba);
- Służby zdrowia (1 osoba);
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pszczewie (1 osoba);
- Komendy Powiatowej Policji w Międzyrzeczu (2 osoby).

Podstawowym zadaniem zespołu interdyscyplinarnego jest realizacja działań określonych w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej, a także integrowanie i koordynowanie działań podmiotów działających na rzecz ochrony

osób doznających przemocy domowej oraz specjalistów i podmiotów w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Zadania te są wykonywane w szczególności przez:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym;
- 2) inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom;
- 3) inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 4) opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 5) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- 6) powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;
- 7) monitorowanie procedury "Niebieskie Karty";
- 8) przekazywanie informacji, o której mowa w art. 9e ust. 3, oraz dokumentacji, o której mowa w art. 9c ust. 5a;
- 9) kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;
- 10) składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. - Kodeks wykroczeń

Zespół interdyscyplinarny powołuje grupy diagnostyczno-pomocowe, których celem i zadaniem jest rozwiązywanie problemów związanych z wystąpieniem przemocy domowej w indywidualnych przypadkach. W skład grupy diagnostyczno-pomocowej obligatoryjnie wchodzi:

- 1) pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej;
- 2) funkcjonariusz Policji,
- 3) mogą także wchodzić:
 - asystent rodziny;
 - nauczyciel wychowawca będący wychowawcą klasy lub nauczyciel znający sytuację domową małoletniego;
 - osoby wykonujące zawód medyczny, w tym lekarz, pielęgniarka, położna lub ratownik medyczny;
 - przedstawiciel Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W sprawach żołnierzy pełniących czynną służbę wojskową stosujących przemoc domową w skład grupy diagnostyczno-pomocowej wchodzi także żołnierz Żandarmerii Wojskowej.

Członkowie zespołu interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych wykonują zadania w ramach obowiązków służbowych lub zawodowych.

Zadania grup diagnostyczno-pomocowych to w szczególności:

- 1) dokonanie, na podstawie procedury "Niebieskie Karty", oceny sytuacji domowej osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 2) realizacja procedury "Niebieskie Karty" w przypadku potwierdzenia podejrzenia wystąpienia przemocy domowej, zwłaszcza w sytuacji wystąpienia ryzyka zagrożenia życia

- lub zdrowia;
- 3) zawiadomienie osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej o wszczęciu procedury "Niebieskie Karty" pod jej nieobecność;
 - 4) realizacja działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
 - 5) występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową albo w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;
 - 6) występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o złożenie zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. - Kodeks wykroczeń;
 - 7) monitorowanie sytuacji osób doznających przemocy domowej, a także zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej, w tym również po zakończeniu procedury "Niebieskie Karty";
 - 8) zakończenie procedury "Niebieskie Karty";
 - 9) dokumentowanie podejmowanych działań, stanowiących podstawę:
 - a. uznania braku zasadności wszczęcia procedury "Niebieskie Karty",
 - b. wszczęcia procedury "Niebieskie Karty";
 - 10) informowanie przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego o efektach podjętych działań w ramach procedury "Niebieskie Karty".

4.6. Problemy uzależnień i przemocy w rodzinie

Do negatywnych zjawisk mających wpływ na funkcjonowanie rodzin jest nadużywanie alkoholu co stanowi groźną plagę społeczną.

Dane podawane przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych pozwalają szacunkowo określić zakres problemów alkoholowych w mieście ok. 25 tysięcznym.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu wynosi ok. 500 osób, tj. 2% populacji. Około 1 000 osób dorosłych żyje w otoczeniu alkoholika (ok. 4% populacji), natomiast aż ok. 1 000 osób (tj. 4% populacji) to dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików. Liczba osób pijących szkodliwie kształtuje się od 1 250 do 1 750 osób, co stanowi 5-7% populacji. W rodzinach z problemem alkoholowym ok. 2/3 dorosłych oraz 2/3 dzieci to ofiary przemocy.

By skutecznie przeciwdziałać problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminować ich niekorzystny wpływ na społeczeństwo, konieczne jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i ich rozwiązywaniem oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych. Na szczeblu gminnym działania te wyznaczane są w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a ich inicjowanie należy do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w Gminie Pszczew w latach 2020 - 2022.

Tabela 5 Środki finansowe przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w Gminie w latach 2020-2022

	Lata		
	2020	2021	2022
Przeciwdziałanie narkomanii	4 920	4 920	2 810
Przeciwdziałanie alkoholizmowi	87 500	87 241	126 358
Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	4 826	4 250	1 853
Ogółem:	97 246	96 411	131 021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS – Zbiór Centralny

Trudno jest oszacować, ile osób z problemem alkoholowym oraz członków ich rodzin korzysta z oferty pomocowej adresowanej do nich w Gminie Pszczew, ponieważ korzystać mogą z pomocy udzielanej w różnych miejscach. Placówki pomocowe w naszej gminie nie prowadzą wspólnego rejestru.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pszczewie przeprowadza rozmowy z osobami nadużywającymi alkoholu, stosującymi przemoc oraz kieruje wnioski do Sądu Rejonowego w Międzyrzeczu o wszczęcie postępowania wobec osób nadużywających alkohol, które nie chcą dobrowolnie podjąć leczenia. W roku 2023 r. GKRPA w Pszczewie wystosowała łącznie 120 zaproszeń na rozmowy. Skierowano 9 wniosków o wszczęcie postępowania wobec osób nadużywających alkoholu do Sądu Rejonowego w Międzyrzeczu. Na badanie przez biegłych skierowano 15 osób.

Oszacowanie skali problemu uzależnienia jest trudne, ponieważ znaczny odsetek osób dotkniętych uzależnieniem nie szuka wsparcia u profesjonalistów i w instytucjach pomocowych.

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i ww. instytucji, istotną funkcję w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w gminie pełnią również: działający Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ośrodek Pomocy Społecznej w Pszczewie. Zespół utrzymuje stały kontakt i współpracuje na co dzień z Sądem Rodzinnym, Zespołem Kuratorów i Komendą Powiatową Policji. Osoby podejmujące leczenie są kierowane do Oddziału Terapii Uzależnień od Alkohol i Substancji Psychoaktywnych w Obrzycach.

W roku 2023 roku do Przewodniczącej Zespołu Interdyscyplinarnego w Pszczewie wpłynęło 12 wypełnionych formularzy „Niebieska Krata A”. Prowadzonych było 12 spraw związanych z przemocą w rodzinie. Procedura Niebieskiej Karty została wszczęta przez następujące podmioty: · Policję – założonych 10 Niebieskich Kart; · Ośrodek Pomocy Społecznej w Pszczewie – założone 2 Niebieskie Karty; · Oświata – 0 założonych Niebieskich Kart; · Służba zdrowia – 0 założonych Niebieskich Kart.

Z 12 rodzinami prowadzona była praca mająca na celu rozwiązanie trudnej sytuacji w rodzinie. W roku 2023 odbyły się 4 posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego w Pszczewie. Z każdego posiedzenia sporządzany był protokół z listą obecności. W roku 2023 odbywały się również posiedzenia grup roboczych, na których zapraszane były osoby co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą- sporządzano „Niebieską Kartę-C”, oraz osoby co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie- sporządzano „Niebieską Kartę-D”. Zespół Interdyscyplinarny podjął decyzję o

zamknięciu 8 Niebieskich Kart (procedury prowadzone z 2022r). Od 01.02.2023- 31.12.2023 r. ofiary przemocy korzystały ze wsparcia konsultanta ds. przemocy w rodzinie. Z porad konsultanta ds. przemocy w rodzinie korzystały również osoby podejrzane o stosowanie przemocy. Konsultant ds. przemocy udzielał ponadto poradnictwa pracownikom Ośrodka Pomocy Społecznej, członkom Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych.

Zespół Interdyscyplinarny w 2023 r. zwracał się do Sądu Rejonowego Wydział Rodzinny i Nieletnich w Międzyrzeczu z prośbą o wgląd w sytuację dziecka, w której była wszczęta procedura. Ponadto występował do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pszczewie z wnioskami o wszczęcie postępowania wobec osób nadużywających alkoholu i powodujących tym samym rozkład życia rodzinnego.

Wszystkie rodziny, u których była i jest prowadzona procedura Niebieskiej Karty zostały objęte pracą socjalną. Ofiary przemocy jak i sprawców motywowano do udziału w terapii prowadzonej przez terapeutę w Punkcie Konsultacyjnym w Pszczewie, który funkcjonuje przy Ośrodku Pomocy Społecznej.

Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Urząd Gminy w Pszczewie, podejmował liczne działania profilaktyczne, informacyjne i edukacyjne w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, które są wpisane w Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej, Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Pszczew.

Tabela 6 Tabela przedstawia działania podejmowane w ramach prowadzonej procedury Niebieskiej Karty w latach 2021 – 2023

Wyszczególnienie		2021	2022	2023
Liczba NK A, z tego		8	10	12
Liczba NK A założonych dla dzieci		1	2	2
Liczba NK C		1	8	8
Liczba NK D		3	6	6
Liczba sprawców przemocy, którzy osobiście wstawili się na wezwanie		3	6	6
Wniosek do Sądu o wgląd w sytuację rodziny		1	1	1
Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa		0	0	0
Liczba odebranych dzieci na podstawie art. 12 a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy		0	0	0
Zakończenie procedury NK A- Razem		1	17	7
w tym na skutek	ustanie przemocy	0	6	3
	Zrealizowanie indywidualnego planu	0	0	0
	Bezzasadne podejmowanie dalszych działań	1	11	4

Liczba osób umieszczonych w Specjalistycznych Ośrodkach Wsparcia dla Ofiar Przemocy w rodzinie	0	0	0
Liczba rodzin objętych pomocą grup roboczych	8	10	12
Liczba spotkań grup roboczych	10	23	29
Liczba grup roboczych	4	11	12

Źródło: opracowanie własne

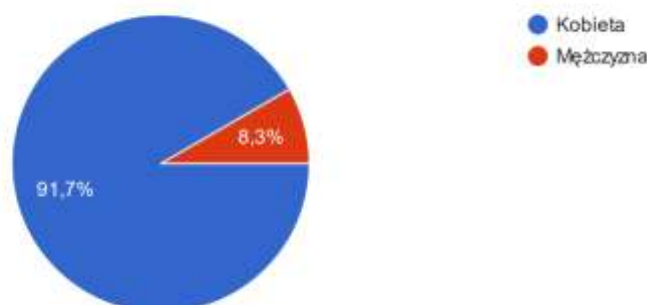
V WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „GŁÓWNE PROBLEMY SPOŁECZNE”

Przeprowadzono badania ankietowe wśród mieszkańców Gminy mające na celu wskazanie poziomu wiedzy badanych mieszkańców na temat zjawiska przemocy domowej, instytucji wsparcia, reakcji na przemoc i satysfakcji z podejmowanych przez gminę działań w tym zakresie. Badanie przeprowadzone zostało zarówno online jak i w wersji tradycyjnej, papierowej i miało charakter dobrowolny. Kampania informacyjna na ten temat przeprowadzana była w Internecie, konkretnie w social mediach i ostatecznie w badaniu uczestniczyło 23 dobrowolnych uczestników. Mimo przedłużenia terminu wypełnienia ankiety, bardzo mało osób wykazało chęci do udzielenia odpowiedzi, co przy niewielkiej ilości osób biorących udział w ankiecie i niechęci pozostałych do udzielania odpowiedzi w tej sferze może sugerować brak wiedzy ogółu społeczeństwa na tematy poruszane w ankiecie.

Rozkład w zakresie płci badanych prezentował się następująco:

Wykres 2 Płeć osoby ankietowanej.

1. Płeć osoby ankietowanej
24 odpowiedzi

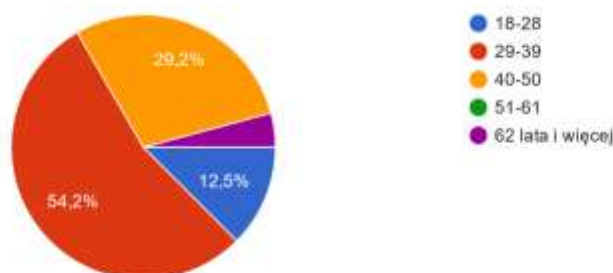
Kobiety z Gminy Pszczew wykazały się dużo większą aktywnością społeczną i mimo, że mężczyźni byli zachęceni bezpośrednio do udziału w badaniu to zrezygnowali z tego działania społecznego. Warto uwzględnić w przyszłości, że mężczyźni są mniej aktywni i częściej inicjują akcje, gdzie będą skłonni wypowiedzieć się na ważne społecznie tematy.

W badaniu mogły wziąć udział osoby w wieku powyżej 18 roku życia, górna granica wiekowa nie była uwzględniona. Rozkład w zakresie wieku ankietowanych prezentuje się następująco:

Wykres 3 Wiek osoby ankietowanej

2. Wiek osoby ankietowanej

24 odpowiedzi

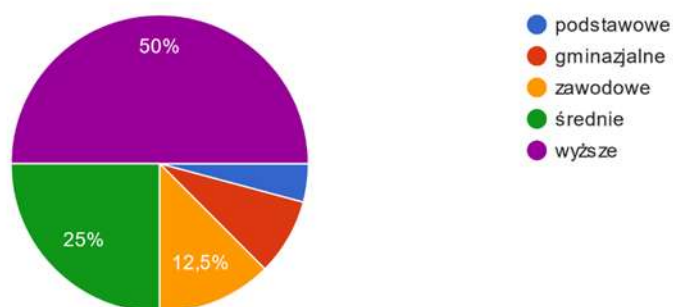
Większość badanych to osoby w przedziale wiekowym: 29-39 lat i jest to 54,2 % badanych. To przede wszystkim okres największej aktywności zarówno społecznej i zawodowej człowieka i wynik nie jest zaskakujący. Najmniej aktywne były osoby powyżej 62 roku, być może dało o sobie znać tzw. wykluczenie cyfrowe lub ogólnie niższa aktywność społeczna wynikająca z wieku.

Rozkład wykształcenia osób badanych prezentuje się następująco:

Wykres 4 Wykształcenie osoby ankietowanej

3. Wykształcenie osoby ankietowanej

24 odpowiedzi

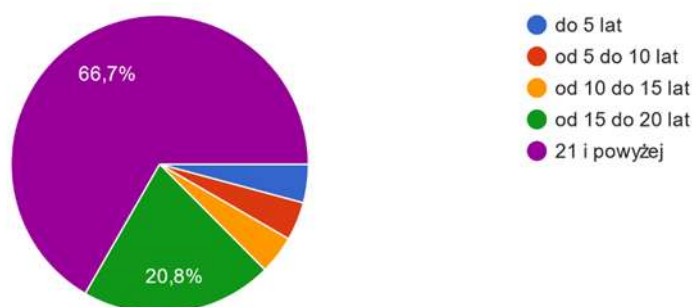

Wynik nie jest zaskakujący, zazwyczaj osoby z wyższym wykształceniem wykazują większą aktywność społeczną i mają świadomość wagi tematu. Niemniej jednak aktywność wykazały też osoby z innym poziomem wykształcenia co jest istotne, jeśli chodzi o nasilenie i świadomość badanego zjawiska.

Ankieta uwzględniała też taką zmienną jak czas życia badanej osoby w Gminie Pszczew.

4. Jak długo osoba badana mieszka w Gminie Pszczew?

24 odpowiedzi

Z możliwości wypowiedzenia się skorzystały osoby żyjące w Gminie Pszczew ponad 20 lat, ale też cieszy aktywność „młodych” stażem mieszkańców. Odpowiedzialność za działania w Gminie winna leżeć w gestii wszystkich mieszkańców, bez znaczenia czy żyją tu od pokoleń czy są osobami przybyłymi z innych miejsc w Polsce czy nawet świecie. Troska o bezpieczeństwo w mieście spoczywa na wszystkich mieszkańcach i warto to często podkreślać w ramach działań profilaktycznych.

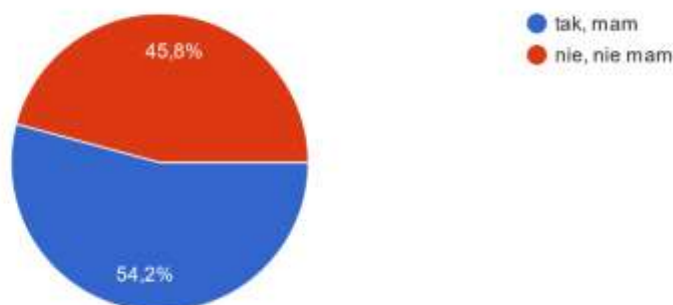
Ankieta nie zawiera już więcej pytań o charakterze demograficznym, w dalszej części dotyczy już tylko zjawiska przemocy domowej i kwestii z tym tematem związanych.

Pierwsze pytanie dotyczyło wiedzy na temat występowania zjawiska przemocy w najbliższym otoczeniu. Rozkład wygląda następująco:

Wykres 5 Występowanie przemocy domowej w najbliższym otoczeniu.

5. Czy osoba badana ma wiedzę o występowaniu przemocy domowej w najbliższym otoczeniu (rodzina, znajomi, sąsiedztwo)?

24 odpowiedzi

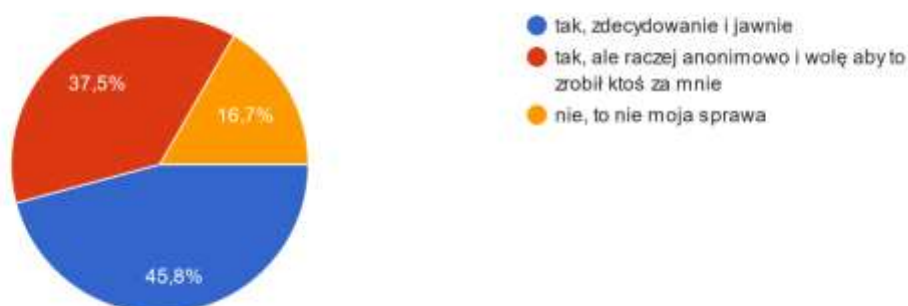
54,2 % ankietowanych posiada wiedzę na temat występowania przemocy domowej w najbliższym otoczeniu, rodzinnym, towarzyskim i sąsiedzkim. Niestety przy ilości osób, które w ogóle wypełniły ankiety jest to znikoma ilość osób posiadająca informację i wiedzę o ludziach, którzy potrzebują pomocy i pokierowania w kryzysie przemocowym. Należy mieć nadzieję, że wszystkie te osoby deklarujące swoją wiedzę o przemocy domowej podjęły jakiegokolwiek działania by ten proceder powstrzymać. Prawie 46 % osób przebadanych nie ma takiej wiedzy i nie dostrzega zjawiska co może wynikać albo z faktycznego braku przemocy domowej w otoczeniu lub niewiedzy na temat symptomów tejże.

Kolejne pytanie ankietowe podejmuje właśnie problem aktywności obywatelskiej w zakresie ujawniania i zgłaszania przemocy domowej. Rozkład w zakresie tej zmiennej prezentuje się następująco:

Wykres 6 Reakcja na przemoc.

6. Czy osoba badana zareagowała lub byłaby w stanie zareagować, gdyby sytuacja przemocy domowej miała miejsce w najbliższym otoczeniu?

24 odpowiedzi

Optymistyczny wynik, bo ponad 45% ankietowanych deklaruje swoją odwagę cywilną, empatię i gotowość do informowania odpowiednich służb o rodzinnych dramatach. Niestety ponad 16% uważa, że należy ignorować i nie angażować się w działania na rzecz innych. Być może wynika to z obawy o własne bezpieczeństwo, ewentualnie z niewiedzy w zakresie działań jakie można podjąć lub informacji o instytucjach wsparcia na terenie gminy. Ta niewielka, ale jednak niechęć, do angażowania się w sprawy społeczne wskazuje też kierunek przyszłych działań informacyjnych skierowanych do Naszych mieszkańców.

Działania informacyjne, kampania promująca wsparcie dla osób doświadczających przemocy domowej oraz dla mieszkańców, którzy deklarują gotowość społeczną jest zdecydowanie niezbędna. Wskazuje na to rozkład w kolejnym pytaniu:

Wykres 7 Wiedza na temat instytucji pomocowych dla osób dotkniętych przemocą domową.

7. Czy osoba badana ma wiedzę na temat instytucji wsparcia na terenie Gminy Pszczew adresowanych do osób doświadczających przemocy domowej?

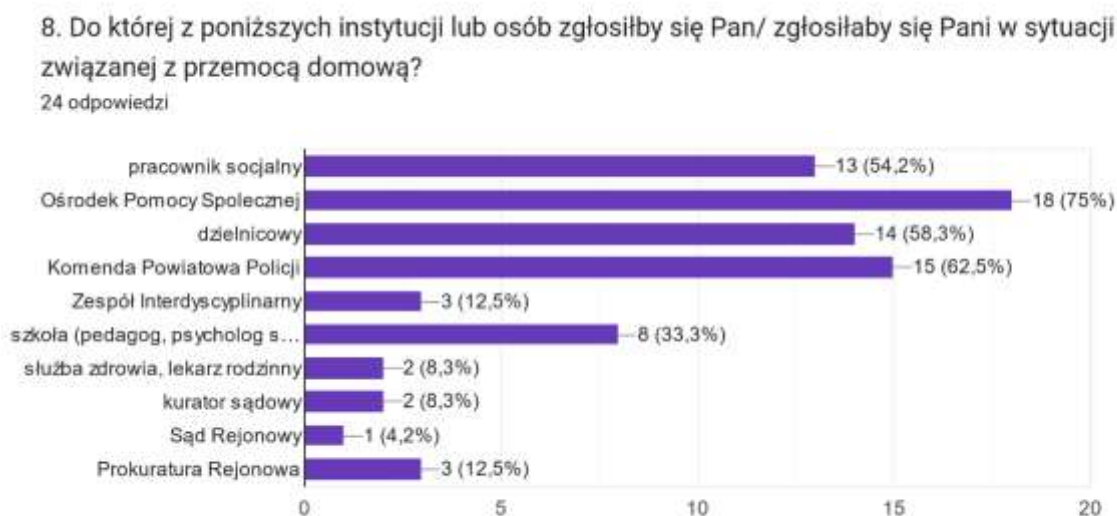
24 odpowiedzi

Jedynie lekko ponad połowa ankietowanych doskonale się orientuje jakie instytucje i służby mają za zadanie wspierać osoby doświadczające przemocy domowej i wzmacniać ich poczucie bezpieczeństwa natomiast jakie organy winny nadzorować osoby stosujące przemoc domową. Druga połowa ankietowanych przyznaje, że ma potrzebę poszerzenia swojej wiedzy albo gruntownego uzupełnienia wiadomości w tymże zakresie. Co przy niewielkiej ilości osób biorących udział w ankiecie i niechęci pozostałych do udzielania odpowiedzi w tej sferze może sugerować brak wiedzy ogółu społeczeństwa na tematy poruszane w ankiecie. Niezbędne jest wprowadzenie w następnych latach zakrojonej na szeroką skalę kampanii informacyjnej kto, gdzie, kiedy i jak może wspierać osoby dotknięte zjawiskiem przemocy. Należy również dostosować formy kampanii do specyfiki Gminy i nie bazować tylko na jednym kanale informacyjnym, ale użyć tych, które są popularne. Niech to będą social media, wykłady adresowane do konkretnych grup (uczniowie, seniorzy, osoby z niepełnosprawnością) czy szkolenia dla wybranych grup zawodowych. Ważne, aby też instytucje pozornie niezobligowane do działań na rzecz kryzysu przemocowego mogły się zaangażować: placówki oświatowe, kulturalne, grupy wyznaniowe, organizacje pozarządowe.

W kolejnym pytaniu ankietowani mieli okazję wypowiedzieć się na temat tego, gdzie zgłaszają lub zgłaszałyby sytuacje przemocowe w najbliższym otoczeniu.

Wykres 8 Wykaz instytucji, do których ankietowani zgłaszaliby przemoc

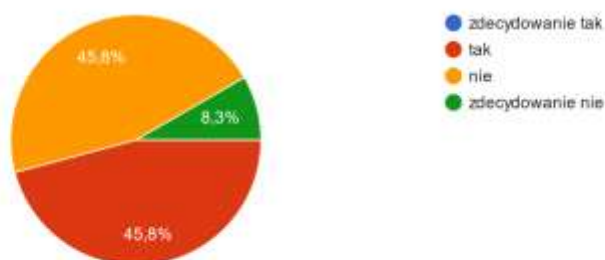
Badani w 75% uznali, że pierwsze kroki kierują do Ośrodek Pomocy Społecznej, kolejne na komendę policji i do dzielnicowych. Warto podkreślić, że tu badani mogli wybrać kilka odpowiedzi, zatem nie można wykluczyć, że jedna osoba powiadomi kilka instytucji. W następnej kolejności ankietowani chętniej otworzą się przed psychologiem i pedagogiem szkolnym. Póki co najmniejszy odsetek badanych zdecyduje się na poinformowanie Sądu Rejonowego czy służby zdrowia.

Kolejny raz nasuwa się wniosek, z którego wynika prosta potrzeba: kampania informacyjna. Służba zdrowia jest jedną z instytucji, która ma obowiązek reagowania na podejrzenie przemocy domowej poprzez uruchomienie procedury Niebieskiej Karty. O tym trzeba informować zarówno społeczeństwo jak i przeprowadzić szkolenie dla pracowników wszystkich grup zawodowych upoważnionych do rozpoczęcia działań w ramach Niebieskiej Karty.

Kolejne pytanie w ankiecie dotyczy tego jak badani postrzegają infrastrukturę wsparcia dla rodzin i osób w kryzysie przemocowym.

Wykres 9 Wypowiedź ankietowanych na temat wystarczającej oferty pomocowej.

9. Czy Pana/ Pani zdaniem oferta działań wobec osób doznających przemocy domowej na terenie Gminy Pszczew jest wystarczająca?
24 odpowiedzi

Niemalże 54% badanych wypowiedziało się, że oferta wsparcia i pomocy adresowana do osób doznających przemocy domowej na terenie gminy nie jest wystarczająca, pozytywnie na stworzoną bazą wsparcia odpowiedziało 45,8 % badanych. W istocie, aktualnie istniejąca oferta wsparcia dla ODPD czy świadków, ale i OSPD, jest skromna, brakuje miejsca, gdzie wszystkie te osoby mogłyby szybko i efektywnie skorzystać z niezbędnej pomocy, czyli Punktu Interwencji Kryzysowej. Istnieje taki w strukturach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Międzyrzeczu, ale adresowany jest do osób z terenu całego powiatu, a oferta tego Punktu jest niewystarczająca.

Niemniej jednak rozwinięcie Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego winno być w tym momencie priorytetem by myśleć o tym, że ODPD i ich rodziny są zaopiekowane i otrzymują niezbędną pomoc.

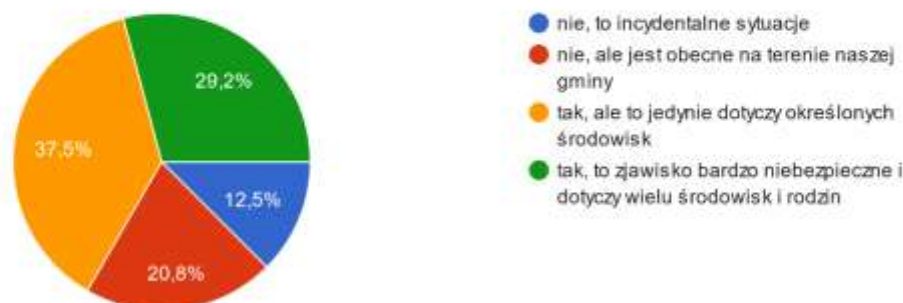
Z rozmów z rodzinami, gdzie wystąpił problem przemocy domowej wynika, że często chciałyby porozmawiać z psychologiem, prawnikiem, mieć szybki dostęp do terapeuty uzależnień czy skorzystać z mediacji. Póki co nie ma takiej możliwości, aby te potrzeby zrealizowane były szybko, efektywnie i za darmo.

Rozkład dotyczący nasilenia zjawiska przemocy domowej wygląda następująco:

Wykres 10 Odpowiedzi dotyczące zjawiska przemocy i jego nasileniu.

10. Czy Pana/Pani zdaniem zjawisko przemocy domowej w Gminie Pszczew występuje? Jeśli tak, to w jakim nasileniu?

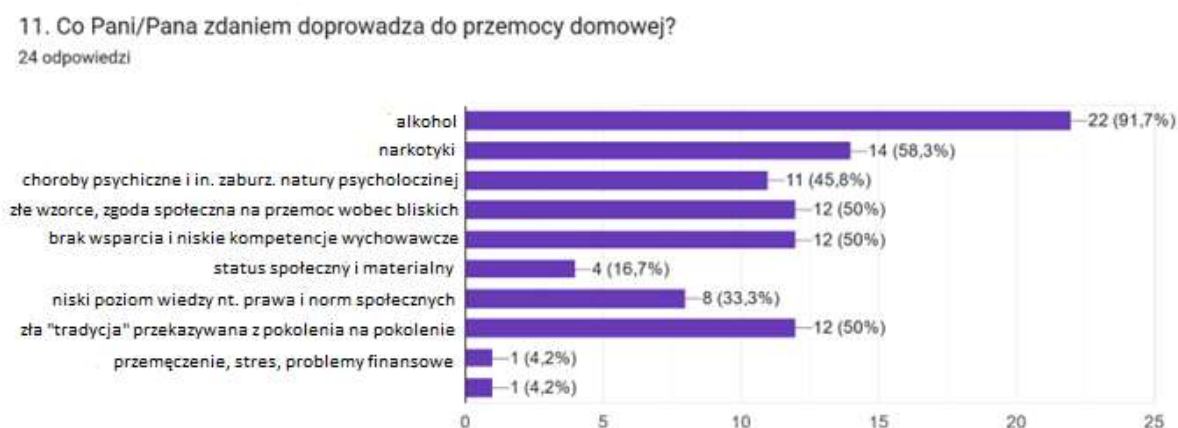
24 odpowiedzi

Prawie 29,2 % ankietowanych uznało, że w Gminie Pszczew przemoc występuje i dotyczy ona wszystkich środowisk. W istocie, analiza danych zgromadzonych przez Zespół Interdyscyplinarny wskazuje, że przemoc domowa występuje w rodzinach bogatych, żyjących skromnie, wykształconych, aktywnych zawodowo, korzystających ze wsparcia pomocy społecznej, wielodzietnych itd. Słowem-przemoc domowa nie różnicuje i jest zagrożeniem dla każdej grupy społecznej. Mimo, że kolejne 37,8% badanych uważa, że przemoc występuje w określonych środowiskach czy grupach to jednak doświadczenia z pracy w Zespole Interdyscyplinarnym wskazują na „uniwersalność” tego zjawiska i warto w związku z tym spojrzeć na problem w kontekście całej gminy.

Ankietowani mieli okazję wypowiedzieć się co ich zdaniem powoduje przemoc domową i również mieli tu możliwość wybrać kilka elementów. Rozkład w zakresie tej zmiennej wygląda następująco:

Wykres 11 Wypowiedź ankietowanych na temat przyczyn występowania przemocy domowej.

Oczywiste było, że alkohol oraz substancje psychoaktywne będą wskazane jako główny powód wszczynania awantur i używania przemocy. Aż 91,7% badanych uważa, że alkohol niszczy polskie rodziny, obciąża emocjonalnie i zdrowotnie i niesie za sobą negatywne doświadczenia. Na terenie gminy działa Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, jest Poradnia Leczenia Uzależnień w Międzyrzeczu (PLU), działa punkt konsultacyjny. Wydaje się, że na niewielką gminę to wystarczy. Niemniej jednak problemem może być element motywacyjny, trudności wewnętrzne z dotarciem do PLU, obawy o przebieg i efekt terapii, negowanie problemu.

O ile kwestie leczenia i terapii dla osób z problemem alkoholowym są umocowane, tak brakuje specjalistów wykwalifikowanych do pracy z osobami uzależnionymi od substancji psychoaktywnych. Jednocześnie z informacji uzyskanych z Zespołu Interdyscyplinarnego oraz z Ośrodka Pomocy Społecznej w Pszczewie wynika, że problem narkomanii istnieje i nie jest zdiagnozowany. Zdobycie narkotyków nie jest trudne i jeśli żadne działania profilaktyczne i terapeutyczne oraz prewencyjne nie zostaną uruchomione to problem będzie narastał i pociągał za sobą kolejne dramaty.

W dalszej kolejności, w granicach 70-60 % badani uważają, że za przemoc domową odpowiadają złe wzorce oraz „tradycje” rodzinne. Wszelkie badania wskazują, że tendencja do stosowania przemocy ma charakter „dziedziczny” a dawne ofiary przechodzą płynnie do roli sprawcy.

Nieco poniżej 60% ankietowanych wskazało podłoże psychiczne jako źródło przemocy domowej. Na terenie miasta Międzyrzecz działa Poradnia Zdrowia Psychicznego (PZP), są placówki takie jak Środowiskowy Dom Samopomocy adresowany do osób z zaburzeniami psychicznymi, są też Warsztaty Terapii Zajęciowej. Teoretycznie jest baza do objęcia opieką osoby wymagające specjalistycznej opieki, ale w praktyce dostęp do szybkiej pomocy nie jest łatwy. Przypominamy, że na wizytę do psychiatry czeka się ok. 3 miesięcy, a informacja od prowadzących PZP jest jasna, zaplecze kadrowe jest niewystarczające.

Osoby ankietowane miały okazję wypowiedzieć się czy ich zdaniem reakcja służb zaangażowanych w działania antyprzemocowe jest wystarczająca.

Wykres 12 Reakcja służ na przemoc.

12. Czy Pani/Pana zdaniem służby pomocowe (policja, pomoc społeczna, służba zdrowia itp.) na terenie Gminy reagują wystarczająco na problemy przemocy domowej?

24 odpowiedzi

Zdaniem 16,7% reakcja służb nie jest satysfakcjonująca, a 8,3% badanych fatalnie ocenia pracę instytucji i służb. 75% badanych wystawiło ocenę pozytywną i satysfakcjonującą. Mimo to warto jednak pokornie przyjąć zdanie badanych i w najbliższym czasie zintensyfikować działania mające na celu walkę z przemocą domową na terenie Gminy. Tu warto wspomnieć jakie instytucje mają w zakresie swoich obowiązków chociażby uruchamianie procedury Niebieskiej Karty (NK). Należą do nich policja, pracownicy pomocy społecznej, oświaty, opieki zdrowotnej, ratownicy medyczni. Również członek Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ma obowiązek wszcząć procedurę, kiedy sytuacja tego wymaga. Z informacji uzyskanych od Zespołu Interdyscyplinarnego wynika, że dotychczas z tej konieczności korzysta głównie policja oraz pomoc społeczna, zaś Niebieskie Karty założone przez inne instytucje są rzadkością. W najbliższym czasie trzeba skierować do pozostałych grup zawodowych uprawnionych do uruchamiania procedury NK szkolenia o tej tematyce. Posiadanie wiedzy o przemocy domowej obliuguje do podjęcia pewnych działań i konieczności powiadomienia organów ścigania o podejrzeniu popełnienia przestępstwa. Prawdopodobnie to brak rzetelnej wiedzy na temat procedury NK stopuje np. pracowników oświaty i stąd brak z tej strony aktywności.

Wykres 13 Wiedza ankietowanych na temat zjawiska przemocy.

13. Jak Pan/Pani ocenia swoją wiedzę na temat zjawiska przemocy?

24 odpowiedzi

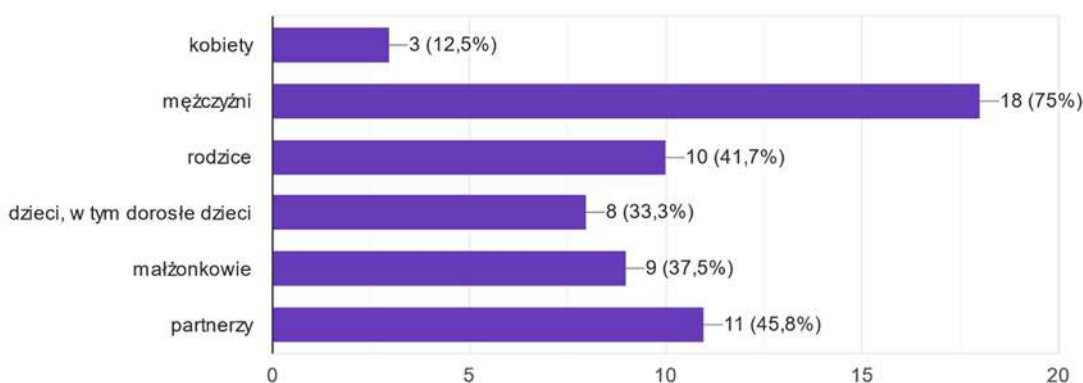

Kolejny punkt ankiety miał wskazać na ile problem przemocy domowej jest dla ankietowanych istotny i jaką mają z tego zakresu wiedzę. Niemalże 80% ankietowanych zadeklarowało, że ma wiedzę na ten temat, nie stosuje żadnych form przemocowych w swoim otoczeniu oraz reaguje na problem. Jednakże, 12,5% uważa, że przemoc jest czasami uzasadniona i nie należy wtrącać się w sprawy rodzinne, co jeszcze bardziej umacnia nas w przekonaniu, że trzeba zwiększyć działania profilaktyczne na terenie Naszej Gminy.

Wykres 14 Kto najczęściej stosuje przemoc?

14. Kto Pana/Pani zdaniem najczęściej stosuje przemoc?

24 odpowiedzi

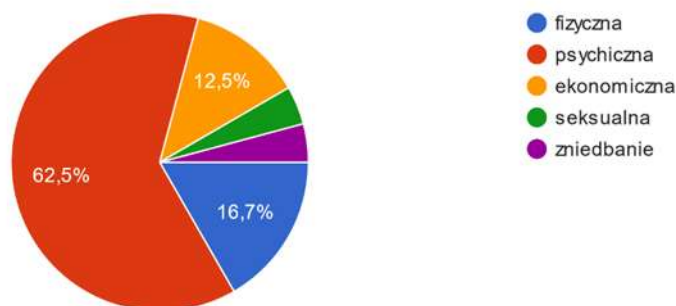
Ankietowani mieli też okazję wypowiedzieć się na temat tego kto najczęściej jest osobą stosującą przemoc domową i wyniki wskazują, że to mężczyźni w 75% odpowiadają za to przestępstwo. W dalszej kolejności do przemocy dochodzi w związkach partnerskich, często też rodzice wobec swoich dzieci mają stosować przemoc, prawie 41,7%. Nadal w polskim społeczeństwie pokutuje bardzo zły mit, w którym klaps nie jest przemocowym narzędziem i jest jedyną ze skuteczniejszych metod wychowawczych. Polskich rodziców trzeba edukować, wskazywać im skuteczne i alternatywne metody wychowawcze i dać im narzędzie w postaci chociażby ułatwionego dostępu do Treningu Umiejętności Wychowawczych.

Ankietowani mogli się też wypowiedzieć na temat tego jaka ich zdaniem forma przemocy jest najczęściej stosowana. Poniżej znajduje się rozkład tej zmiennej:

Wykres 15 Rodzaje stosowanej przemocy.

15. Jaka Pani/Pana zdaniem forma przemocy stosowana jest najczęściej w rodzinie?

24 odpowiedzi

Wynik jest zaskakujący, bo badani wskazali przemoc psychiczną jako dominującą. Niemalże 62,5% badanych uważa, że osoby doświadczające przemocy domowej najczęściej spotykają się z manipulacją, poniżaniem, lekceważeniem, odrzuceniem i innymi dotkliwymi przejawami przemocy psychicznej. Wskazanie przemocy psychicznej jako dominującej jest o tyle ważne, że świadczy o wyższej świadomości badanych w zakresie teoretycznej wiedzy o przemocy domowej. Ważne, aby nie tylko osoby badane wykazywały tę wiedzę, ale też osoby zawodowo związane z tematyką. Oczywiście, przemoc psychiczna jest trudna do udowodnienia, ale przy coraz większej wiedzy społecznej na temat w ogóle psychologii warto się nad tym tematem pochylić i kwalifikować ubliżanie i poniżanie na tym samym poziomie niebezpieczeństwa osobistego co kopanie i uderzanie.

Drugie miejsce zajęła przemoc fizyczna zaś najmniejszy odsetek badanych wskazał przemoc seksualną jako dominującą w procesie przemocy domowej.

Dwa ostatnie pytania dotyczyły m.in. Otwartości na zdobywanie wiedzy oraz kompetencje związane z procedurą Niebieskiej Karty.

Wykres 16 Zainteresowanie poszerzeniem wiedzy w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej poprzez udział w szkoleniach.

16. Czy byłaby Pani/byłby Pan zainteresowany poszerzeniem swojej wiedzy w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej poprzez udział ...ch bezpłatnie przez instytucje na terenie gminy?

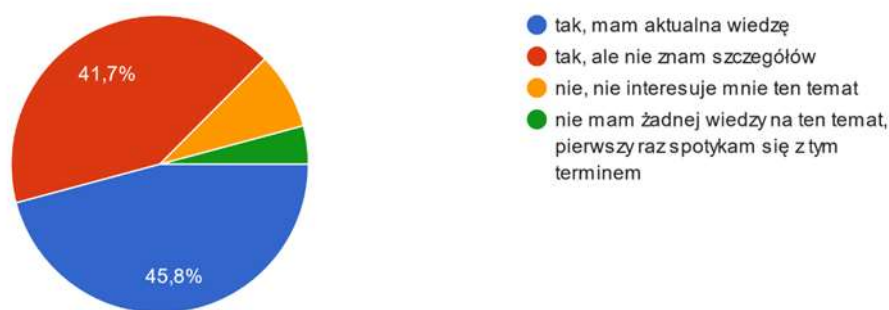
24 odpowiedzi

Badani aż w 66,7% deklarują, że chętnie dowiedzą się więcej na temat samego zjawiska przemocy domowej, poznają obowiązujące przepisy i prawa jakie przysługują w sytuacji kryzysu przemocowego. W przyszłości należy wykorzystać tę otwartość społeczną i podjąć działania edukacyjne i profilaktyczne. Świadomość społeczna dotycząca przemocy domowej jest podstawowym czynnikiem ujawniającym to przestępstwo. Reagujący sąsiedzi na krzyk dziecka zza ściany są pierwszym elementem przerywającym dramat i cierpienie. Ale aby od społeczeństwa czegoś oczekiwać należy je w tym zakresie edukować.

Wykres 17 Wiedza ankietowanych na temat procedury Niebieskiej Karty

17. Czy ma Pan/Pani wiedze na temat procedury Niebieskiej Karty i działań z nią związanych?
24 odpowiedzi

Sama procedura Niebieskiej Karty jest bardzo dobrym początkiem do podjęcia tematu edukacji społecznej. Wcześniej w tym rozdziale zostały wymienione instytucje, które obligatoryjnie winny zakładać Niebieskie Karty, ale doświadczenie pokazuje, że póki co procedury uruchamia albo policja albo pracownik socjalny z OPS w Pszczewie. Warto podjąć działania informacyjne na terenie Gminy i zaadresować je do instytucji takich jak oświata, służba zdrowia czy Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Podsumowując działania badawcze można pokusić się o pewne wnioski:

- kobiety są dużo bardziej aktywne w zakresie działań społecznych i troski o swoje otoczenie,
- wiedza ankietowanych na temat przemocy domowej jest wysoka, ale też deklarują chęć jej uzupełnienia czy poszerzenia,
- badani dostrzegają siłę przemocy psychicznej i mimo że jest trudniejsza do udowodnienia to jest wyraźna i uświadamiana,
- zdaniem ankietowanych baza wsparcia do rodzin doświadczonych kryzysem przemocy, ale też psychicznym, opiekuńczo -wychowawczym jest niewystarczająca i należy ją poszerzyć i dostosować do potrzeb mieszkańców gminy,

W ocenie twórczych „Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Wspierania Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2031” badania diagnozujące ten problem społeczny należy powtórzyć za ok. 4-5 lat i sprawdzić czy podjęte działania ograniczyły, zlikwidowały lub zmieniły zasięg i charakter zjawiska.

VI ANALIZA SWOT²

Analiza SWOT stała się podstawą do zidentyfikowania i sformułowania podstawowych problemów i zagadnień strategicznych. Jest ona efektywną metodą identyfikacji słabych i mocnych stron polityki rozwiązywania problemów społecznych oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed polityką rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Pszczew. SWOT zawiera określenie czterech grup czynników:

- **mocnych stron** – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony polityki rozwiązywania problemów społecznych, które należy wykorzystać sprzyjąc będą jej rozwojowi (utrzymać je jako mocne, i na których należy oprzeć jej przyszły rozwój);
- **słabych stron** – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony polityki rozwiązywania problemów społecznych, które niewyeliminowane utrudnią będą jej rozwój i tym samym powodować brak skutecznych rozwiązań dla rozwiązywania istniejących i przyszłych problemów społecznych (ich oddziaływanie należy minimalizować);
- **szans** - uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności Gminy Pszczew, ale które mogą być traktowane jako szanse, i przy odpowiednio podjętych działaniach mogą być wykorzystane jako czynniki sprzyjające rozwojowi i skutecznemu realizowaniu polityki rozwiązywania problemów społecznych;
- **zagrożeń** - uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności Gminy Pszczew, ale które mogą stanowić zagrożenie dla skutecznej realizacji polityki rozwiązywania problemów społecznych (należy unikać ich negatywnego oddziaływania na zarządzanie obszarem tej polityki).

Przedstawiona poniżej analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń jest syntezą poszczególnych obszarów polityki rozwiązywania problemów społecznych przyjętych w założeniach do części strategicznej tego dokumentu. Poniższy zbiór informacji o mocnych i słabych stronach polityki rozwiązywania problemów społecznych i stojących przed nią szansach i zagrożeniach jest uzgodnioną wypadkową wiedzy o stanie i potrzebach polityki rozwiązywania problemów społecznych Gminy Pszczew ułożonych przekrojowo przy udziale instytucji publicznych i pozarządowych działających w szeroko rozumianym obszarze pomocy społecznej.

² Analiza słabych i mocnych stron oraz zagrożeń i korzyści (skrót z ang. strengths, weaknesses, opportunities, threats);

Tabela 7 Analiza SWOT

	Mocne strony	Słabe strony
Wewnętrzne zasoby Gminy Pszczew	<ul style="list-style-type: none"> intensywna praca Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno-pomocowych, infrastruktura – istniejący Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla osób dotkniętych przemocą uruchomienie na terenie powiatu nowych placówek wsparcia psychoterapeutycznego dla dzieci, młodzieży i ich rodzin, pojawienie się nowych ofert spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży- sport, świetlice, oferta Domu Kultury, oferta sportowa, zagospodarowanie terenów zielonych itp. zatrudnienie w placówkach oświatowych psychologów, pedagogów i innych specjalistów, zwiększająca się świadomość społeczna na temat przemocy domowej, coraz więcej reakcji ze strony społeczności lokalnej na zjawiska przemocowe, możliwości pozyskania nowych specjalistów z zakresu pracy socjalnej wykwalifikowanych do pracy z rodzinami dotkniętymi przemocą, intensywna współpraca instytucji na terenie powiatu zajmujących się wsparciem i walką z przemocą domową, zapewnienie rodzinom dotkniętym zjawiskiem przemocy domowej specjalistycznego, darmowego wsparcia specjalistów pracy socjalnej i służby kuratorskiej na temat potencjalnych zagrożeń w konkretnych rodzinach i przeciwdziałanie eskalacji przemocy domowej, szybszy dostęp do części instytucji wsparcia, relatywnie krótki czas oczekiwania na konsultacje u części specjalistów, dobry wgląd służb zaangażowanych w pracę socjalną w aktualne problemy pszczewskich rodzin. 	<ul style="list-style-type: none"> brak specjalistów z zakresu leczenia uzależnienia od substancji psychoaktywnych, długi czas oczekiwania na konsultacje u lekarzy specjalistów (psychiatra, neurolog), bardzo łatwy dostęp do substancji psychoaktywnych, niewielkie zaangażowanie części instytucji zobligowanych ustawą ds. przeciwdziałania przemocy domowej do pracy na rzecz ograniczenia zjawiska, nadal mocno funkcjonujące w społeczności lokalnej przeświadczenie, że sprawy rodzinne winno się rozwiązywać bez udziału służb, istnienie enklaw, gdzie trudne społecznie zjawiska są stale obecne (alkoholizm, narkomania, niski poziom kompetencji wychowawczych, bezrobocie itp.), roszczeniowa postawa części mieszkańców wobec służb i instytucji, brak na terenie gminy wystarczającej liczby mieszkań socjalnych, brak miejsca schronienia tymczasowego adresowanego do osób doświadczających przemocy, brak miejskiego punktu lub ośrodka wsparcia interwencji kryzysowej, brak specjalistów ds. przemocy domowej.

	Szanse	Zagrożenia
Czynniki zewnętrzne – cechy otoczenia	<ul style="list-style-type: none"> • możliwość pozyskania funduszy projektowych na rzecz działań ograniczających przemoc domową, • poszerzenie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego w zakresie akcji promujących zachowania bez przemocy i świadomość budowania pozytywnych relacji, • pozyskanie funduszy na rozszerzenie działalności Punktu konsultacyjno-informacyjnego, • coraz większa otwartość społeczności lokalnej na udział w proponowanych akcjach, programach, systemowych formach wsparcia. 	<ul style="list-style-type: none"> • coraz większe zagrożenie dla funkcjonowania pszczewskich rodzin płynące z dostępu do środków psychoaktywnych i alkoholu, • wciąż funkcjonujące ciche przyzwolenie na przemoc domową, deprecjonowanie osób doświadczających przemocy domowej, • brak zaufania części społeczności gminy do współpracy ze służbami, • stereo typizacja zjawiska przemocy domowej i lekceważący stosunek do problemów z niej wynikających, • brak wzajemnego wsparcia i współpracy pomiędzy instytucjami realizującymi zadania z zakresu ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

VII CELE PROGRAMU

W każdym programie wyznacza się cel, do którego dąży program. Cel programu, a właściwie cele, opisuje się pomocą sformułowań ułożonych w określonej hierarchii – zaczynając od najbardziej ogólnych, a kończąc na najbardziej szczegółowych.

7.1 Cel strategiczny programu

Celem głównym Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy domowej na lata 2024 – 2031 jest „Zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej oraz udzielenie wsparcia ofiarom przemocy domowej w Gminie Pszczew”.

Cel nadrzędny zostanie osiągnięty poprzez realizację celów szczegółowych i wyodrębnionych w ramach celów zadań.

7.2. Cele Szczegółowe, obszary, kierunki i działania programu

1. Zintensyfikowanie działań profilaktycznych, diagnostycznych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.
2. Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób doznających przemocy domowej.
3. Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.

Program zakłada współdziałanie organów gminy i gminnych jednostek organizacyjnych z innymi organami, które w zakresie swoich kompetencji mają przeciwdziałanie przemocy domowej, zgodnie z zakresem ich kompetencji i uprawnień. Założone zadania będą realizowane przez właściwe podmioty w oparciu o przepisy prawa regulujące ich działanie i procedurę postępowania. Założeniem jest, że organy i jednostki gminy będą w zakresie swoich możliwości i uprawnień inicjować postępowania przed innymi właściwymi organami, rozpowszechniać informacje i wiedzę dotyczącą przedmiotowego zjawiska i właściwości tych innych organów.

Wskaźnik ogólny:

Liczba osób, które skorzystały z różnych form wsparcia w związku z problemem przemocy domowej, w tym: liczba osób objętych procedurą „Niebieskie Karty” oraz liczba osób, które skorzystały ze wsparcia różnego rodzaju placówek udzielających pomocy, takich jak: specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej, ośrodki interwencji kryzysowej, punkty konsultacyjne, ośrodki wsparcia, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, inne placówki świadczące pomoc osobom doznającym przemocy domowej.

OBSZAR 1

PROFILAKTYKA, DIAGNOZA SPOŁECZNA I EDUKACJA SPOŁECZNA

**Cel: 1. Zintensyfikowanie działań profilaktycznych, diagnostycznych i edukacyjnych
w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.**

Proponowane mierniki realizacji celu:

- Liczba przeprowadzonych diagnoz zjawiska przemocy domowej.
- Liczba ogólnokrajowych i lokalnych kampanii społecznych.
- Liczba placówek prowadzących poradnictwo w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.
- Liczba osób, którym udzielono porad.
- Liczba realizowanych gminnych programów przeciwdziałania przemocy oraz ochrony osób doznających przemocy domowej.

	Zadanie	Działania przewidziane do realizacji	Okres realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące
1.1.	Poszerzenie wiedzy ogółu społeczeństwa, w tym zainteresowanych służb, na temat zjawiska przemocy domowej	<p><i>Diagnoza zjawiska przemocy domowej:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <i>sporządzanie statystyk określających wielkość zjawiska przemocy I Ich aktualizacja;</i> <i>przeprowadzanie badań ankietowych wśród mieszkańców.</i> 	2024-2031	<ul style="list-style-type: none"> -Ośrodek Pomocy Społecznej, -Zespół Interdyscyplinarny -Policja, -GKRPA, -Szkoła Podstawowa w Pszczewie -Inne jednostki działające na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej
1.2.	Podniesienie poziomu wiedzy I świadomości społecznej w zakresie przyczyn I skutków przemocy domowej	<p><i>Prowadzenie lokalnych kampanii społecznych, edukacja społeczeństwa w zakresie problematyki przeciwdziałania przemocy domowej:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> <i>podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie problematyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez zamieszczanie informacji na stronie internetowej, rozpowszechnianie ulotek, materiałów edukacyjno-</i> 	2024 -2031	<ul style="list-style-type: none"> -Ośrodek Pomocy Społecznej, -Zespół Interdyscyplinarny -Policja, -placówki oświatowe -GOK

		<p><i>informacyjnych, w tym o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczenia przemocy domowej,</i></p> <p><i>2. promowanie wśród dzieci i młodzieży profilaktyki w zakresie agresji i przemocy, m. in. poprzez organizowanie zajęć w ramach szkolnego programu profilaktyki,</i></p> <p><i>3. Organizowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży,</i></p> <p><i>4. Współuczestnictwo w kampaniach prowadzonych na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.</i></p>		
1.3.	Poprawa jakości systemu działań profilaktycznych	<p><i>Prowadzenie poradnictwa, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu funkcji opiekuńczych i wychowawczych, alternatywnych wobec stosowania przemocy, jak również dotyczące wzrostu kompetencji rodziców i opiekunów w środowisku zagrożonym przemocą domową.</i></p>	2024 - 2031	<p>-Ośrodek Pomocy Społecznej, -Zespół Interdyscyplinarny -Policja, -GKRPA, -placówki oświatowe -Inne jednostki działające na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej</p>
1.4.	Realizacja programów przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej	<p><i>Opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej.</i></p>	2024-2031	<p>-Ośrodek Pomocy Społecznej, -Zespół Interdyscyplinarny</p>

OBSZAR 2

OCHRONA, POMOC I WSPARCIE OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ

Cel: 2. Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób doznających przemocy domowej

Proponowane mierniki realizacji celu:

- Liczba zespołów interdyscyplinarnych.
- Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego.
- Liczba utworzonych w danym roku grup diagnostyczno-pomocowych.
- Liczba funkcjonujących w danym roku grup diagnostyczno-pomocowych.
- Liczba funkcjonujących w danym roku grup diagnostyczno-pomocowych w rozszerzonym składzie.
- Liczba utworzonych w danym roku punktów konsultacyjnych dla osób doznających przemocy domowej.
- Liczba opracowanych materiałów informacyjnych.
- Liczba osób doznających przemocy domowej uczestniczących w działaniach indywidualnych.
- Liczba osób doznających przemocy domowej uczestniczących w działaniach grupowych.
- Liczba wszczętych w danym roku procedur „Niebieskie Karty”, tj. liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – A” przez przedstawicieli poszczególnych podmiotów wszczynających procedurę.
- Liczba kontynuowanych w danym roku procedur „Niebieskie Karty” wszczętych w latach poprzedzających rok sprawozdawczy.
- Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – A” dokumentujących kolejne zdarzenia stosowania przemocy domowej w sprawach toczących się procedur „Niebieskie Karty”,
- Liczba osób doznających przemocy domowej objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty”.
- Liczba osób doznających przemocy domowej objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty”, ze względu na problem przemocy fizycznej.
- Liczba osób doznających przemocy domowej objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty”, ze względu na problem przemocy psychicznej.
- Liczba osób doznających przemocy domowej objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty”, ze względu na problem przemocy ekonomicznej.
- Liczba osób doznających przemocy domowej objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty”, ze względu na problem wykorzystania seksualnego.
- Liczba osób doznających przemocy domowej objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty”, ze względu na problem cyberprzemocy.
- Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – C”.
- Liczba punktów konsultacyjnych.
- Liczba osób doznających przemocy domowej, które skorzystały z różnych form pomocy w punktach konsultacyjnych.
- Liczba dzieci, którym zapewniono ochronę w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. przeciwdziałaniu przemocy domowej, w związku z zagrożeniem życia lub zdrowia, w tym:

- liczba dzieci umieszczonych u innej, niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rozumieniu art. 115 § 11 Kk,
- liczba dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej,
- liczba dzieci umieszczonych w placówce opiekuńczo-wychowawczej.
- Liczba zażaleń do sądu opiekuńczego na zapewnienie dziecku ochrony, o której mowa w art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- Liczba przypadków stwierdzonej przez sąd bezzasadności, nielegalności lub nieprawidłowości w trakcie zapewnienia dziecku ochrony.
- Liczba zawiadomień o stwierdzeniu przez sąd bezzasadności, nielegalności lub nieprawidłowości w trakcie zapewnienia dziecku ochrony, przełożonych osób, które dokonały czynności związanych z zapewnieniem dziecku ochrony.
- Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” ze względu na ustanie przemocy domowej.
- Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” ze względu na brak zasadności podejmowania działań.
- Liczba osób, wobec których podjęto działania monitorujące po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”.
- Liczba osób monitorowanych po opuszczeniu specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej, w tym osób, u których przemoc domowa ustała.

	Zadanie	Działania przewidziane do realizacji	Okres realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące
2.1.	Utworzenie i funkcjonowanie Zespołów Interdyscyplinarnych	1. Utworzenie i funkcjonowanie grup diagnostyczno-pomocowych 2. utrzymanie i rozbudowa – punktu konsultacyjno-informacyjnego dla osób doznających przemocy domowej	2024-2031	- Wojt Gminy - Ośrodek Pomocy Społecznej, - Zespół Interdyscyplinarny
2.2.	Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form udzielania pomocy osobom doznającym przemocy domowej	1. Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania pomocy w szczególności: medycznej, psychologicznej, pedagogicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej 2. Opracowanie i realizacja indywidualnych i grupowych działań edukacyjnych kierowanych do osób doznających przemocy domowej, w szczególności w zakresie	2024 -2031	- Ośrodek Pomocy Społecznej, - Zespół Interdyscyplinarny

		<i>podstaw prawnych i zagadnień psychologicznych dotyczących reakcji na przemoc domową</i>		
2.3.	Udzielanie pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy domowej	<p>1. Realizacja procedury „Niebieskie Karty” przez uprawnione podmioty</p> <p>2. Zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej pomocy, świadczonej przez punkty konsultacyjne</p> <p>3. Zapewnianie ochrony dzieciom w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej</p>	2024 - 2031	<p>przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, Policji, Żandarmerii Wojskowej, ochrony zdrowia, oświaty, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, jednostki oświaty podległe Ministrowi Kultury i Dziedzictwa Narodowego, a także inne podmioty i organizacje działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej w ramach zespołów interdyscyplinarnych czy grup diagnostyczno-pomocowych</p>
2.4.	Monitorowanie działań pomocowych	Monitorowanie pomocy udzielanej osobom doznającym przemocy domowej	2024-2031	<p>-Ośrodek Pomocy Społecznej, -Zespół Interdyscyplinarny</p>

OBSZAR 3

ODDZIAŁYWANIE NA OSOBY STOSUJĄCE PRZEMOC DOMOWĄ

Cel: 3 Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.

Proponowane mierniki realizacji celu:

- Liczba osób stosujących przemoc domową objętych procedurą „Niebieskie Karty”.
- Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – D”.
- Liczba wszczętych postępowań przygotowawczych w sprawach związanych z przemocą domową.
- Liczba odmów wszczęcia postępowań przygotowawczych w sprawach związanych z przemocą domową.
- Liczba zakończonych postępowań przygotowawczych w sprawach związanych z przemocą domową przez sporządzenie aktu oskarżenia.
- Liczba zakończonych postępowań przygotowawczych w sprawach związanych z przemocą domową przez umorzenie postępowania.
- Liczba zastosowanych przez Policję nakazów natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia i zakazów zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia.
- Liczba zastosowanych przez Policję zakazów zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej na wyrażoną w metrach odległość.
- Liczba zastosowanych przez Policję zakazów kontaktowania się z osobą doznającą przemocy domowej.
- Liczba zastosowanych przez Policję zakazów wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, obiektu sportowego lub miejsca pracy, i przebywania na tym terenie.
- Liczba wniosków kuratorów sądowych do sądu o zarządzenie wykonania warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności albo o odwołanie warunkowego zwolnienia (art. 12d ustawy),
- Liczba wniosków o nałożenie obowiązku uczestnictwa w programach korekcyjno- edukacyjnych na podstawie art. 72 § 1 pkt 6b Kk,
- Liczba wniosków prokuratora do sądu o zarządzenie wykonania kary pozbawienia wolności albo o odwołanie warunkowego zwolnienia wobec skazanego za tego rodzaju przemoc, naruszającego ponownie porządek prawny w postaci stosowania przemocy domowej,
- Liczba przekazanych organom ścigania i wymiaru sprawiedliwości informacji przez inne służby, w tym zwłaszcza przez pracowników socjalnych o ponownym stosowaniu przemocy domowej przez osoby uprzednio skazane za tego rodzaju przemoc.

	Zadanie	Działania przewidziane do realizacji	Okres realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące
3.1.	Interweniowanie oraz reagowanie właściwych służb na stosowanie przemocy domowej	<p>1. Działania wobec osób stosujących przemoc domową, w tym w ramach procedury „Niebieskie Karty”</p> <p>2. Uniemożliwienie kontaktowania się osób stosujących przemoc domową z osobami doznającymi przemocy domowej między innymi przez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wydanie wobec osoby stosującej przemoc domową nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia i zakazu zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, - wydanie wobec osoby stosującej przemoc domową zakazu zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej na wyrażoną w metrach odległość, - wydanie wobec osoby stosującej przemoc domową zakazu kontaktowania się z osobą doznającą przemocy domowej, - wydanie wobec osoby stosującej przemoc domową zakazu wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, obiektu sportowego lub miejsca pracy, i przebywania na tym terenie, - zatrzymywanie osób, co do których istnieje podejrzenie, 	2024-2031	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, Żandarmeria Wojskowa, ochrona zdrowia, oświata, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, jednostki organizacyjne prokuratury, jednostki oświaty podległe prowadzącym placówki oświatowe, a także inne podmioty i organizacje działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej w ramach zespołów interdyscyplinarnych lub grup diagnostyczno-pomocowych.</p>

		<p>że stosują przemoc domową,</p> <ul style="list-style-type: none">- stosowanie przez prokuratora oraz występowanie do sądu o zastosowanie wobec osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową, środków zapobiegawczych, w szczególności w przedmiocie dozoru Policji z zakazem kontaktowania się z osobą doznającą przemocy domowej, a także nakazania opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazania zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, ewentualnie tymczasowego aresztowania,- występowanie do sądu o zastosowanie wobec osób stosujących przemoc domową środków karnych lub probacyjnych polegających na obowiązku powstrzymywania się od przebywania w określonych miejscach, kontaktowania się lub zbliżania do pokrzywdzonego, nakazie opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazie zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia. <p>3. Działanie i współpraca służb w zakresie monitorowania zachowań osób uprzednio skazanych za stosowanie przemocy domowej, w tym wymiana informacji między nimi</p>		
--	--	--	--	--

OBSZAR 4

**PODNOSZENIE KOMETENCJI, ROZIWJANIE I DOSKONALENIE UMIEJETNOŚCI ZŁUŻB I
PRZEDSTAWICIELI PODMIOTÓW REALIZUJĄCYCH DZIAŁANIE Z ZAKRESU PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY DOMOWEJ.**

Cel: 4. Podnoszenie jakości i dostępności świadczonych usług przez rozwijanie i doskonalenie kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Proponowane mierniki realizacji celu:

- Liczba osób biorąca udział w szkoleniach, doradztwie, warsztatach, konferencjach.
- Liczba osób biorąca udział w spotkaniach mających na celu wymianę doświadczeń.
- Liczba osób poddanych różnym formom poradnictwa i wsparcia psychologicznego.
- Liczba zrealizowanych spotkań superwizyjnych.
- Liczba osób uczestniczących w spotkaniach superwizyjnych.

	<i>Zadanie</i>	<i>Działania przewidziane do realizacji</i>	<i>Okres realizacji</i>	<i>Podmioty odpowiedzialne i współpracujące</i>
4.1.	<i>Doskonalenie grup zawodowych zaangażowanych w problematykę przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Uczestnictwo w szkoleniach, doradztwie, warsztatach, konferencjach przedstawicieli służb podejmujących działania na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc, w tym szkolenia z zakresu diagnozowania przemocy domowej, realizacji procedury Niebieskiej Karty (szkolenia wspólne i resortowe)</i> 2. <i>Organizowanie spotkań mających na celu wymianę doświadczeń między pracownikami różnych instytucji wchodzących w skład zespołu.</i> 	2024-2031	<ul style="list-style-type: none"> -Ośrodek Pomocy Społecznej, -Zespół Interdyscyplinarny -Policja, -GKRPA, -Szkoła Podstawowa w Pszczewie -Inne jednostki działające na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej

4.2.	Wzmacnianie kompetencji zawodowych oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej	<i>Wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami doznającymi przemocy domowej i z osobami stosującymi przemoc domową, w formie m.in. superwizji, coachingu, doradztwa, grup wsparcia.</i>	2024 -2031	-Ośrodek Pomocy Społecznej, -Zespół Interdyscyplinarny -Policja, -placówki oświatowe -GOK
-------------	---	--	-------------------	---

7.3. ŚRODKI FINANSOWE NA REALIZACJĘ PROGRAMU

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy Domowej w Gminie Pszczew na lata 2024-2031 finansowany będzie ze środków budżetu Gminy Pszczew w ramach realizacji bieżących zadań. Ponadto zakłada się możliwość finansowania programu z dotacji uzyskanych z budżetu państwa oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł np. funduszy unijnych.

7.4. MONITOROWANIE DZIAŁAŃ PROGRAMU

Realizacja programu będzie systematycznie monitorowana. Monitoring umożliwi wgląd w realizację podejmowanych działań, ocenę ich skuteczności oraz podejmowanie działań korygujących. Uzyskane informacje pozwolą na planowanie działań, rozwijanie programu w przyszłości. Monitorowanie programu będzie prowadzone przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Pszczewie na podstawie informacji uzyskanych od realizatorów programu. Ostateczne efekty podsumowane zostaną w raporcie po zakończeniu jego realizacji. Przy ocenie programu będą brane pod uwagę następujące wskaźniki:

1. Liczba osób/rodzin objętych pomocą.
2. Liczba osób przeszkolonych w zakresie przeciwdziałania rodzinie.
3. Liczba działań profilaktycznych w placówkach oświatowych.
4. Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych.
5. Ilość uczestników grup wsparcia.
6. Liczba uruchomionych procedur „Niebieska Karta”
7. Liczba ofiar przemocy domowej.
8. Liczba osób biorących udział w programach korekcyjno-edukacyjnych.
9. Liczba postępowań przygotowawczych wobec sprawców przemocy.
10. Liczba interwencji związanych z przemocą domową.

XIII PODSUMOWANIE

Z uwagi na to, że okres obowiązywania poprzedniego programu upłynął w 2023 roku, nadszedł czas, by wytyczyć cele i kierunki działań. Opracowanie nowego Programu Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy Domowej w Gminie Pszczew na lata 2024-2031 będzie kontynuacją poprzedniego dokumentu.

Przemoc domowa może pojawić się w życiu każdego człowieka, bez względu na wiek, płeć, poziom wykształcenia czy status materialny. Żaden człowiek nie może być jednak na nią skazany. Przed wykorzystywaniem czy znęcaniem ze strony bliskich osób można się ustrzec między innymi poprzez wczesne reagowanie na pierwsze symptomy kryzysu. Z przemocy można wyjść, trzeba tylko przerwać milczenie, zwrócić się po pomoc do specjalistów i konsekwentnie realizować opracowaną wspólnie z nimi strategię powrotu do normalnego życia.

Efektywność działań na rzecz osób doświadczających przemocy jest przejawem współpracy instytucji, którym bliska jest problematyka przemocy domowej. Realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy i Ochronie Ofiar Przemocy Domowej w Gminie Pszczew na lata 2024-2031 przyświecać będzie potrzeba pełnego zaangażowania i współpracy wszystkich instytucji, których efektem będzie podejmowanie oddziaływań zarówno na osobę doznającą, jak i stosującą przemoc.

Spis tabel:

Tabela 1. Ludność gminy Pszczew.....	14
Tabela 2. Ludność wg ekonomicznych grup wieku	15
Tabela 3 Placówki oświatowe w Gminie Pszczew	20
Tabela 4. Wykaz organizacji pozarządowych działających na terenie gminy Pszczew w 2022 r.	22
Tabela 5. Środki finansowe przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w Gminie w latach 2020-2022.....	31
Tabela 6. Tabela przedstawia działania podejmowane w ramach prowadzonej procedury Niebieskiej Karty w latach 2021 – 2023	32
Tabela 7. Analiza SWOT	47

Spis wykresów:

Wykres 1 Ludność Gminy Pszczew wg miejsca zamieszkania 2022 r.	15
Wykres 2 Płeć osoby ankietowanej.	34
Wykres 3 Wiek osoby ankietowanej.....	35
Wykres 4 Wykształcenie osoby ankietowanej.....	35
Wykres 5 Występowanie przemocy domowej w najbliższym otoczeniu.....	36
Wykres 6 Reakcja na przemoc.	37
Wykres 7 Wiedza na temat instytucji pomocowych dla osób dotkniętych przemocą domową.	38
Wykres 8 Wykaz instytucji, do których ankietowani zgłaszałoby przemoc.....	39
Wykres 9 Wypowiedź ankietowanych na temat wystarczającej oferty pomocowej.	39
Wykres 10 Odpowiedzi dotyczące zjawiska przemocy i jego nasileniu.	40
Wykres 11 Wypowiedź ankietowanych na temat przyczyn występowania przemocy domowej.	41
Wykres 12 Reakcja służ na przemoc.	42
Wykres 13 Wiedza ankietowanych na temat zjawiska przemocy.....	42
Wykres 14 Kto najczęściej stosuje przemoc?.....	43
Wykres 15 Rodzaje stosowanej przemocy.	44
Wykres 16 Zainteresowanie poszerzeniem wiedzy w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej poprzez udział w szkoleniach.....	44
Wykres 17 Wiedza ankietowanych na temat procedury Niebieskiej Karty	45

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 424) do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej. Jednocześnie zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 609 z późn. zm.) do właściwości rady gminy należą wszystkie sprawy pozostające w zakresie działania gminy, o ile ustawy nie stanowią inaczej. Rada obraduje na sesjach i rozstrzyga w drodze uchwał sprawy należące do jej kompetencji (§ 19 ust. 1 uchwały Nr X.61.2019 Rady Gminy Pszczew z dnia 16 maja 2019 r. w sprawie Statutu Gminy Pszczew, Dz. Urz. Woj. Lubuskiego z 2019 r. poz. 1512).

Z przywołanych przepisów wynika zatem, że do obowiązków Gminy należy opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej, jednocześnie - jako że żaden przepis prawa nie stanowi inaczej – właściwym w tym zakresie jest organ uchwałodawczy gminy, podejmujący swoje rozstrzygnięcia co do zasady w formie uchwały, Rada Gminy Pszczew jest kompetentna do podjęcia niniejszej uchwały. Uchwała ta nie ma waloru aktu prawa miejscowego (S. Spurek [w:] Przeciwdziałanie przemocy domowej. Komentarz, wyd. VI, Warszawa 2023, art. 6; Wyrok NSA z 13.02.2024 r., III OSK 1077/22, LEX nr 3717769; Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Wielkopolskiego z 4.04.2024 r., NP-III.4131.1.121.2024.8, Wielk 2024, nr 3687).

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Pszczew na lata 2024-2031 jest kontynuacją działań określonych w Gminnym programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Pszczew na lata 2016-2023, uzupełnionych o nowe rozwiązania dostosowane do obszernej nowelizacji ww. ustawy wprowadzoną ustawą z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 535), konieczne jest przyjęcie przez Radę Gminy Pszczew Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 – 2031 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

Program wyznacza kierunki działań podejmowanych przez Gminę Pszczew na rzecz:

- osób doznających przemocy domowej,
- osób stosujących przemoc domową,
- mieszkańców Gminy Pszczew,
- przedstawicieli instytucji zobowiązanych do działań w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

Program zakłada łączenie ze sobą aktywności w obszarach inicjowania, rozwijania różnorodnych form pomocy dla osób doznających przemocy domowej, doskonalenia współpracy interdyscyplinarnej z tworzeniem warunków sprzyjających wzrostowi świadomości i wrażliwości społecznej, co stanowi podstawę budowania spójnego oraz funkcjonalnego systemu oparcia społecznego dla osób doznających przemocy domowej.

Zadania w ramach Programu realizowane będą zarówno przez organy administracji samorządowej, jak również podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

W związku z powyższym podjęcie stosownej uchwały jest uzasadnione.